

PAVOL SEČÁR

**Ženy, matky,
učitelia –
ďakujem
Vám!**

Medzinárodný deň žien má dlhoročnú tradíciu. Vznikol ako deň pripomínajúci úsilie žien dosiahnuť rovnoprávnosť, volebné právo, právo na vzdelanie a rovnosť zaradenia a odmeny s mužmi.

Naša história zaznamenala veľa obdivuhodných žien, ktoré formovali svoju dobu a ktorých sláva a výsledky práce pretrvávajú dodnes.

Denne obliekate deti do jasiel, škôlok, škôl, aby ste potom upadli do ruchu pracoviska a večer sa dostávali vo svojich domovoch k ďalším neodkladným povinnostiam, raz ťažším, inokedy ľahším. Vždy však krásnym, pretože za nimi sa vyklíva budúcnosť dnes ešte v plienočkách, zajtra možno človek, ktorý bude vytvárať nové projekty, navracat' zdravie a hľadať nepoznané. Za tým všetkým ste Vy – ženy.

Každá žena túži byť ľúbená, hladená, rozmaznávaná. Chce počúvať častejšie povzbudivé slová, slová uznania naplnené pochopením a láskou. Žena je ako kvet, krásne vonia, priťahuje včielky, ale vie aj poprhliť. Žena miluje, trpí, odpúšťa, no nezabúda. Žena je kvet, ktorý treba pravidelne polievať, opatrovať a nešliapať po ňom.

Nezabúdajme na hrdinstvo žien, ktoré počas vojny a SNP odvážne bojovali a pomáhali partizánom, vojakom aj rasovo prenasledovaným, ukrývali ranených, delili sa o potraviny a v mnohých prípadoch položili svoje životy. Svedectvom sú vypálené a vydrancované obce, povražené ženy, deti, starí ľudia a masové hroby.

Poslaním žien – matiek je vaša práca a radosť, rozosmiate detské oči, tisícky krásnych chvíľ naplnených láskou, porozumením a trpezlivosťou. Potrebujete mať podporu a pochopenie pre svoj mnohokrát neľahký život, aby ste nachádzali uspokojenie vo svojej práci a najhlbší zmysel v plnení svojho materinského poslania. Tak sa naplní Váš život plnohodnotne.

O niekoľko dní si pripomenieme výročie narodenia J. A. Komenského, s ktorým sa spája tradičný sviatok našich pedagógov – Deň učiteľov.

Tento tradičný sviatok je pre nás vzácnou a milou príležitosťou, aby sme Vám vyjadrili poďakovanie, úctu a uznanie za Vašu prácu, ktorá je náročná, zodpovedná, ale súčasne mimoriadne krásna.

Tým činiteľom, ktorý robí školu školou, vzdelávanie vzdelávaním a výchovu výchovou, je učiteľ. Učiteľ je tvorcom, ktorý pripravuje pre spoločnosť kvalifikovaného zamestnanca. Do všetkého nového a zatiaľ nepoznaného ho uvádzate Vy – učiteľky a učitelia, majstri odbornej výchovy, vychovávateľky a vychovávateľia. Dávate a vstúpujete mu mravné hodnoty a ideály, ktoré ho budú sprevádzať životom a inšpirovať pri svojej činnosti.

Myšlienka J. A. Komenského „Ak sa človek má stať človekom, musí sa vzdelávať“ je aktuálna aj dnes, pretože niet potrebnejších investícií, akými sú investície do vzdelania. Žiaľ, v tejto dobe tomu nie je tak.

(Pokračovanie na str. 2)

Na historické udalosti bojov za slobodu sa nezabúda

Slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 69. výročia boja 1.čs. samostatného poľného práporu o Sokolovo a 67. výročia Jaselskej operácie.

Foto: redakcia Národní osvobození

Československá obec legionárska na počesť 69. výročia boja 1.čs. samostatného poľného práporu o Sokolovo a 67. výročia Jaselskej operácie pripravila 17. februára Slávnostné zhromaždenie veteránov 2. svetovej vojny.

Vo vyzdobenej veľkej sále Ministerstva obrany Českej republiky sa stretli príslušníci 1.čsaz v ZSSR, účastníci bojov od Sokolova, Kijeva, Dukly, delostrelci z Jaselskej operácie, pešiaci a letci z bojísk na Slovensku a pri oslobodzovaní Ostravy. S nimi sa stretli zástupcovia štátnej a verejnej správy ČR, generalita Armády ČR, pracovníci MO ČR, Vojenského historického ústavu, vojenský pridelenec Ruskej Federá-

cie a zástupcovia odbojových združení z Čiech a Slovenska.

Slávnostný prejav predniesol námestník predsedu senátu Českej republiky, senátor Sobotka. Menom ministerstva obrany ČR pozdravil prítomných zástupcu náčelníka generálneho štábu Armády ČR. Viera Klusáková, dcéra generála Ludvíka Svobodu, vo svojom vystúpení vyzdvihla hlboký vzťah obyvateľov mesta Svidník a Poduklianskeho kraja k vojakom 1. čsaz. – osloboditeľom.

SZPB zastupoval člen predsedníctva ústrednej rady Juraj Drotár. „Svojimi činmi v boji proti fašizmu, za obnovu Československej republiky, ste sa natrvalo zapísali do pamätí našich národov

a večnej knihy hrdinov. Hlboko sa skláňam pred Vaším hrdinstvom. Prijmite čo najsrdečnejší pozdrav od priateľov – občanov Slovenskej republiky, spoluvojovníkov a Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov,“ uviedol v príhovore.

Po slávnostnom akte sa rozvírila úprimná a neformálna beseda. Stretli sa priatelia. Hovorili o živote, problémoch, a spomínali na roky minulé, mladosť, bojové zážitky i na smutnejšie udalosti života. Pripravené publikácie o Československej zahraničnej armáde za 2. svetovej vojny a medailóny statočných od Miroslava Broža v publikácii „I za nás bojovali“ oživilo spomienky na hrdinov týchto bojov.

Juraj DROTÁR

Pamätná noc na Hrone

Aj tento rok sa vybrali turisti na Inovec.

Foto: J. Uhrecký

Každoročný februárový turistický prechod pohorím Pohronského Inovca má svoj historický základ. Pochod bojovníkov cez frontovú líniu a prechod cez rieku Hron v noci z trinásteho na štrnásť február 1945 patrí medzi pozoruhodné akcie v rámci druhej svetovej vojny na území Slovenska.

Na Obyčkových lúkach, v lokalite Krtinová, sa sústredilo asi 900 bojovníkov rôznych národností. Zišli sa z pohorí Tribeča, Vtáčnika a Inovca. Rozhodli sa prebrodiť rieku Hron a pripojiť k oslobodzovacej armáde v Tekovskej Breznici. Rozkaz na začatie prechodu vydal o pätnástej ho-

(Pokračovanie na str. 2)

Na zamyslenie: *Nebedákaj nad malým trápením, lebo osud by ho mohol nahradiť väčším.*

HEBBEL

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

05

Drámu o Gisi Fleischmannovej

Činohra Slovenského národného divadla (SND) pripravila premiéru dokumentárnej drámy Rabínka. Dielo Anny Gruskovej mapuje osud bratislavskej rodáčky Gisi Fleischmannovej, ktorá sa počas druhej svetovej vojny obetovala pre svoju komunitu a bola zavraždená v koncentračnom tábore v Osvienčime. Hlavnú hrdinku hry charakterizovala Grusková slovami: „Bola veľmi statočná a aj veľmi krásna žena. Viedla ilegálnu Pracovnú skupinu, v ktorej boli samí muži, z toho dvaja rabíni, čo je niečo aj dnes nepredstaviteľné.“

Príbeh židovskej aktivistky, ktorá sa pokúšala zastaviť deportácie Židov zo Slovenska, je pod-

ložený datovanými dokumentmi. Skladá sa z fragmentov, z listov, ktoré písala v nemčine a posielala ich po celom svete, aby zohnala peniaze a mohla doplatiť konkrétnych SS úradníkov a zastavila transporty v Európe. „Podarilo sa jej získať množstvo peňazí. Jej Pracovná skupina nimi podplácala nemeckých aj slovenských úradníkov práve preto, aby sa zastavilo vyvražďovanie Židov,“ priblížila autorka hry s tým, že Gisi sa usilovala pomôcť nielen Židom žijúcim na Slovensku, ale aj v celoeurópskom kontexte.

„Bola aj jedinou ženou, ktorá bola v takejto vedúcej funkcii v protifašistickom odboji v Eu-

rópe,“ doplnila Grusková, ktorá sa osudom židovskej aktivistky venuje už šesť rokov. Vo svojej hre nadväzuje na výskum historičky Kataríny Hradskej a profesora Eduarda Nižňanského. „Aj sama som mala to šťastie, že som mohla objaviť, napríklad aj v izraelských archívoch, veľa dokumentov – listov, fotografií, ktoré možno ešte nikto nikdy nevidel.“

Dokumentárnu drámu z histórie Slovenského štátu a obdobia holokaustu režijne naštudovala Viktorie Čermáková. „Bola to pre mňa naozaj zvláštna bádateľská detektívna činnosť po osude niekoho, o kom som ešte pred pol rokom nevedela, že existoval,“ priznala hosťujúca režisérka.

Gisi Fleischmannová Ilustr. foto: archív

„Používame materiály dokumentárneho filmu, fotografie, dobovú tlač a priame citácie z listov, tak 60 % predstavenia tvoria dokumenty tej doby,“ povedala pre TASR Čermáková. Jej Rabínka nie je klasickou činohrou. Je to moderná vysoko štylizovaná dráma, hra v hre alebo divadlo v divadle, v ktorom štyri herečky hrajú viacero postáv. Divákovi sa v nich predstavujú Ingrid Timková, Emília Vášáryová, Ivana Kuxová a Halka Třešňáková a. h. Hre, ktorá sa venuje traumatizujúcej otázke holokaustu, nechýba istá dávka grotesknosti. „Tomu strašnému zlu je potrebné sa vysmiať, tým mu najviac ublížime. Humor je veľmi silná zbraň, keď niečo zosmiešnim, tak ono sa to strašne zmenší,“ uzavrela Čermáková. TASR luc

Ženy, matky, učiteľia - ďakujem Vám!

(Dokončenie zo str. 1)

Potvrzuje to nedostatočné ohodnotenie, nedostatok učebníc, učebníc v ktorých bude viac o novodobých dejinách o skutočnom živote, o vzťahu k hrdosti na svoju vlasť. Chýba metodické usmerenie k dôslednému uplatňovaniu výchovy a vzdelávania a starostlivosť o dôstojné prostredie, ktoré tiež vychováva, je na najposlednejšom mieste kompetentných.

Mnohé môžu svojou aktívnou prácou a dovedením napraviť aj samotní učiteľia.

Preto právom očakávame, že učiteľia siahnu aj na naše tlačoviny, ako sú historicky dané – Bojovník a Ročenka odbojára. Samozrejme, aj iné dostupné prostriedky – z literatúry, z kultúry, pamätné miesta, múzeá a šport, vrátane väčšej starostlivosti o účelné využívanie voľného času našich detí.

Náš SZPB skutočne veľa času venuje práci s mladšími generáciami, novým formám, starostlivosti o pamätné miesta.

Organizujeme vzdelávanie a poznávanie novodobých dejín Slovenska, zvlášť SNP. Nezabúdame ani na štúrovcov, podiel Štefánika na poznání Slovenska, nielen v Európe. Jeho podiel na vzniku Československa. Oceňujeme našich dedov a otcov, ktorí bojovali za našu slobodu a lepší život.

Bilo v nich veľké srdce národa, ktorý sa povstaním vzoprel proti fašizmu a nemeckému nacizmu a prihlásil sa do rodiny demokratických európskych národných spoločností.

Z bojového hrdinstva však stále zreteľnejšie vystupujú ľudské a mravné rozmery, ktoré viac ako vojenský výsledok rozhodli a dodnes rozhodujú o osude slovenskej spoločnosti.

Vážené ženy, matky, učiteľky, vyslovujem Vám veľké poďakovanie za dennodennú neľahkú a zodpovednú prácu. Do ďalšieho obdobia Vám želim pevné zdravie, veľa tvorivých síl, radosť z práce a veľa osobného a ľudského šťastia.

Pamätná noc na Hrone

(Dokončenie zo str. 1)

dine veliteľ Nitrianskej partizánskej brigády Avdejev.

Brodili sa vo vysokom snehu cez Loksovu lúku a Nemeckú Hutu. Frontovú líniu prelomili v boji muža proti mužovi pri Orovnici. Krátko pred polnocou za paľby nemeckých guľometov sa začal prechod cez rieku Hron. Prechádzali na najnevhodnejšom mieste. Na optimálne miesto brodu ich usmernil občan Orovnice Emil Dolnícký. Zachránil veľa životov. Vyše šesťdesiat partizánov sa utopilo v ľadových vodách Hrona.

Obeťami sa stali aj mladí bulharskí vysokoškooláci. Pamätníky v Hronskom Baňadiku, v Orovnici a v Krtinovej dokumentujú tieto udalosti. Účastníkmi prechodu boli aj občania mesta Nová Baňa: Štefan Spurný, Ferdinand Pischl – pradedo lyžiarky Veroniky Zuzulovej – a Štefan Tužinský.

Štyridsiaty druhý ročník pochodu sa vdaril. Mrazy mierne poľavili a na horách bolo príjemné zimné počasie. Organizačný výbor pod taktovkou centra voľného

času, za spoluúčasti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a mesta Nová Baňa, pripravili pekné podujatie. 172 dospelých a 28 detských turistov sa zišlo v sobotu štvrtého februára v Centre voľného času, aby splnili svoju každoročnú povinnosť. Príjemne prekvapili pedagógovia strednej odbornej školy obchodu a služieb občerstvením účastníkov počas prezentácie. Ako obyčajne, stretnutie bolo na Drozdove. Teplé párky, čaj, rôzne súťaž o ceny a muzika v podaní dua RETRO spríjemnili záver sobotnej prechádzky, počas ktorej turisti nezabudli vzdať hold padlým bojovníkom pri pomníku v Krtinovej. Venček k pomníku pripravili nezištne v USS Hrabiny – Nová Baňa.

Najstarším účastníkom bol Ladislav Hajduch – podpredseda Mestskej organizácie SZPB v Novej Bani, najmladším Patrik Batora. Turisti splnili svoju každoročnú úlohu. Uctili si obeť krvavej noci na Hrone a spomenuli na bojovníkov, ktorí v boji za slobodu neváhali obetovať to najcennejšie, svoj vlastný život.

Július UHRECKÝ

16. FEBRUÁR

Francúzsky odvolací súd uznal zakladateľa ultrapravicového Národného frontu Jeana-Mariego Le Pena vinným z popierania zločinov proti ľudskosti. Dôvodom bolo jeho vyjadrenie, že nacistická okupácia nebola „obzvlášť nehumánna“. Le Penovi udelil trojmesačnú podmienku a pokutu 10-tisíc eur. Jeho dcéra Marine sa bude v prezidentských voľbách na prelome apríla a mája uchádzať o post hlavy štátu.

23. FEBRUÁR

Počet vojen v roku 2011 stúpil podľa názoru vedcov celosvetovo na najvyššie číslo od roku 1945. Medzi 388 zaznamenanými konfliktami bolo 20 vojnových. Heidelberský inštitút pre medzinárodný výskum konfliktov z celkového počtu vlnajších konfliktov označil 38 za „vysoko násilné“. Medzi konflikty, ktoré v roku 2011 prerástli do vojen, zaradil aj povstania v Jemene, Líbyi a Sýrii, ofenzívu pakistanskej armády a boje afganskej vlády proti Talibanu, násilie v Iraku,

ako aj boj mexickej vlády proti tamojším drogovým kartelom.

Kancelárka Angela Merkelová požiadala o ospravedlnenie rodiny desiatich ľudí, väčšinou cudzincov, ktorých zabili členovia neonacistickej bandy. Sedem rokov trvajúce vyčítanie neonacistov označila za útok na Nemecko a za hanbu. Merkelová to povedala v Berlíne počas spomienkového podujatia venovaného obetiam násilia páchaného pravicovými extrémistami.

24. FEBRUÁR

Sedem výtvarných diel, ktoré boli kedysi súčasťou zbierky Adolfa Hitlera, sa prekvapujúco našlo v depozitári Národného pamiatkového ústavu kláštora v Doksanoch v okolí Litoměříc.

Medzi prácami je aj maľba Spomienka na Stalingrad z dielne Franza Eichhorsta, ktorú mnoho rokov považovali za stratenú a ktorá sa zaradila medzi kultové diela neonacistov. Dve Hitlerove zbierky boli uložené pôvodne v kláštore vo Vyššom Brode, čo

však bol iba jeden z podobných najmenej 250 úkrytov, ktoré mal nacistický diktátor po celej Európe.

Guernica, jedno z najznámejších výtvarných diel španielske-

stalo sa VO SVETE
16. 2. – 28. 2. 2011

ho maliara Pabla Picassa, prechádza po dlhoročnom cestovaní po svete dôkladnou kontrolou svojho stavu – má totiž 75 rokov. Madridské Múzeum kráľovnej Sofie, v ktorého stálych zbierkach sa nachádza, v spolupráci s telekomunikačnou spoločnosťou vyvinulo technológiu, ktorá kontroluje stav obrazu infračerveným a ultrafialovým snímkovaním. Antifašista Picasso vytvoril Guernicu na objednávku španielskej republikánskej vlády pre Svetovú výstavu v Paríži v roku 1937, keď sa Španielsko

zmietalo v občianskej vojne, rozpúťanej generálom Franciscom Francom.

27. FEBRUÁR

Premiér Viktor Orbán chce vrátiť na Kossuthovo námestie v Budapešti atmosféru Horthyho éry zo začiatku 40. rokov minulého storočia. Počas prestavby sa dva roky nebude dať demonštrovať pred parlamentom. Z námestia zlikvidujú všetky pamiatky viažuce sa k ľavici a priaznivcom republiky vrátane sochy prvého prezidenta Mihálya Károlyiho a básnika Attilu Józsefa. Miklós Horthy bol guvernérom Maďarska v rokoch 1921 až 1944, nadviazal spojenectvo s Hitlerovým Nemeckom a deportoval 400-tisíc Židov do Osvienčimu.

28. FEBRUÁR

Zákon, v zmysle ktorého by popieranie tureckej genocídy Arménov z obdobia 1. svetovej vojny bolo trestným činom, obmedzuje slobodu prejavu. Konštatovalo sa to v náleze francúzskeho ústavného súdu. Prezident Nico-

las Sarkozy preto požiadal vládu, aby vypracovala návrh nového zákona. Zabitie asi 1,5 milióna Arménov uznalo za genocídu už viac ako 15 štátov. Turecko pripúšťa, že v chaose pred pádom Osmanskej ríše prišli o život státisíce Arménov, no popiera, že by ich systematicky vraždili.

Prezident Andris Bērziņš sa zastal tradičného pochodu veteránov Lotyšskej légie nemeckých vojenských síl SS. Každoročne v marci vyvolávajú v tejto pobaltskej republike nemalé emócie akcie pripomínajúce pamiatku vyše stotisíc padlých z radov príslušníkov jednotiek, bojujúcich v 2. svetovej vojne po boku nacistického Nemecka proti Červenej armáde. Podľa Bērziņša nejde o vojnových zločincov, ale o mužov, ktorí ochránili Lotyšsko pred sovietskymi vojskami. Podľa viacerých historikov sa podieľali na vojnových zločinoch, vrátane masakrov na bieloruskom a ruskom civilnom obyvateľstve.

(ao)

Vychádzame z rovnakých tradícií a záverov

V roku 2011 uplynulo 90 rokov od vzniku najvýznamnejšej vrcholnej organizácie príslušníkov československého zahraničného vojska, legionárov, ktorí sa významnou mierou zaslúžili o vznik Československa – Československej obce legionárskej. Združovala legionárov zo všetkých bojišť 1. svetovej vojny s cieľom starať sa o ich potreby a záujmy, presadzovať ich v spoločnosti, starať sa o vojnových invalidov a veteránov a v neposlednom rade pripomínať bojové tradície čs. légii a spoločného boja Čechov a Slovákov za slobodu, národnú svojráznosť a vznik Československej republiky. V čase svojho vzniku mala Československá obec legionárska 45 000 členov a 700 miestnych organizácií.

Vedľa legionárskej obce existovali za prvej republiky aj ďalšie legionárske spolky a združenia, ale tie nikdy nedosiahli rozsah a význam ČsOL. Preto nie je náhoda, že práve táto bola trňom v oku totalitným režimom, ktoré postupne vystriedali demokratickú a parlamentnú republiku u nás. Legionársku organizáciu ako nositeľku odkazu T. G. Masaryka, E. Beneša a M. R. Štefánika, demokratických tradícií Československa a boja za slobodu našich národov prvýkrát zlikvidovali nacisti v roku 1939, druhýkrát po februári 1948 komunisti.

Po demokratických zmenách v roku 1989 sa v roku 1991 obnovila činnosť legionárskej organizácie pod staronovým názvom Československá obec legionárska (ČsOL). V názve obce zostalo slovo „československá“ i po rozpade Československa. Názov ČsOL neznamená žiadne staromilstvo alebo nostalgiiu za Československom, ktoré už patrí do histórie. Odráža sa v ňom totiž pôvodný charakter nášho zahraničného vojska a onej veľkej doby na začiatku minulého storočia, keď Česi a Slováci urobili z hľadiska svojej budúcnosti závažné rozhodnutie – spoločne vykročili do boja za slobodu, spoločne za ňu zomierali a tiež ju spoločne vydobyli. Po mnohých rokoch utrpenia, a strádania dosiahli i svoj štát – demokratickú Československú republiku, ktorú spoločne budovali krátkych, necelých dvadsať rokov. Dnešná samostatná Česká republika a Slovenská republika existujú vďaka využitiu tejto jedinečnej historickej príležitosti.

V máji 2010 podpísali Dohodu o vzájomnej spolupráci ČsOL a SZPB. Dohoda o spolupráci vychádza z rovnakých záujmov a potrieb s cieľom zachovania a presadzovania odkazu pokrokových demokratických a humaných tradícií československých légii v rokoch 1914 – 1920, národného boja za

Vzájomná spolupráca medzi ČsOL a SZPB pokračuje aj v roku 2012.

Foto: L. Lenk

oslobodenie Československa proti fašizmu a nacizmu v rokoch 1939 – 1945.

Je motivovaná spoločným úsilím napomáhať všestrannému šíreniu a trvalému rozvoju tohto odkazu v podmienkach Českej republiky a Slovenskej republiky v záujme ich občanov, vernosti tradíciám česko – slovenského priateľstva a upevňovaním a prehlbovaním vzťahov medzi českými a slovenskými vojnovými veteránmi, a členmi oboch združení v súlade so zásadami obsiahnutými vo Všeobecnej dekla-

rácii ľudských práv a v ústavách oboch štátov.

Koncom minulého roka sa uskutočnilo plánované stretnutie predstaviteľov oboch organizácií v Prahe, kde zhodnotili plnenie dohodnutých spoločných aktivít a skonštatovali, že sa podarilo splniť spoločne plánované akcie.

Ide predovšetkým o tieto akcie: spoločná účasť na oslavách Ostravskej operácie, účasť delegácie ČsOL na XV. zjazde SZPB, spoločné stretnutie generácií v Kališti, spoločná účasť na oslavách 68. výročia SNP,

spoločná účasť na oslavách 68. výročia KDO.

Dovoľte mi, aby som na záver vyjadril presvedčenie, že naša vzájomná spolupráca bude prinášať aj naďalej svoje ovocie, predovšetkým v tom, že nedopustíme, aby naša mladá generácia zabudla, aké obeť museli priniesť oba národy, aby mohla žiť v slobodných a demokratických pomeroch.

S legionárskym pozdravom Vernosť za vernosť!

Emol CIGÁNIK
podpredseda ČsOL

**L'UDIA
SI ZASLÚŽIA
ISTOTY**

Branislav Ondruš

Branislav Ondruš
poslanec NR SR

**VOLTE
SMER – SD
11**

smer
sociálna demokracia

**KANDIDÁT
ČÍSLO
37**

Slávnostný aj smutný štrnásty marec

Štrnásteho marca uplynie 73 rokov od udalosti, ktorá sa stala v tento deň roku 1939 – rozbitie I. ČSR a vznik nového Slovenského štátu pod vedením prezidenta a kňaza Jozefa Tisa. Podľa niektorých ľudí to bol slávnostný deň a podľa iných zasa smutný.

Na námestiach miest a dedín zavčas ráno sa schádzali stovky ľudí aj mládeže, ktorí prišli osláviť novovzniknutý fašistický štát pod ochranou Veľkonemeckej ríše a z milosti Hitlera. Na tribúnach sa striedali fašistickí rečníci, ktorí nešetrili chválou, že Slovensko sa stalo spojencom Nemecka pod vedením Jozefa Tisa.

Veľmi dobre si ešte pamätám, že pred školou v Očovej bola

postavená tribúna, na ktorej vystúpil ako prvý pán učiteľ Oršula v gardistickej uniforme. Po ňom katolícky pán kaplán, ktorý chcel svojím prejavom upútať na seba pozornosť, keď povedal, že Slovensko doposiaľ stálo len na jednej nohe a dnešným dňom sa postavilo na obe nohy. Slovenské chalúčky budú prekvitať, slovenský národ bude žiť v mieri a pokoji po boku Nemecka.

Všetky prejavy boli zamerané proti Čechom. Hitler sa stal pánom Európy. České pohraničie pripojil k Nemecku a zo zvyšku Čiech urobil Protektorát Čechy a Morava. Slovensko tiež roztrhol na tri časti. Južné Slovensko daroval Maďarom. Časť severného Slovenska dal Poliakom

a z ostatného územia vytvoril tzv. Slovenský štát.

Po skončení osláv znela po celom Slovensku štátna hymna Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije a bude žiť naveky... Lenže tá slovenská reč dlho netrvala. Začala sa vyučovať nemčina a maďarčina. Slováci

Po skončení osláv znela po celom Slovensku štátna hymna Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije a bude žiť naveky... Lenže tá slovenská reč dlho netrvala.

sa museli zdraviť Na stráž! Za rok po vzniku Slovenského štátu sa ukázalo, že Slovensko stojí na tých dvoch nohách, ako tie slovenské chalúčky rozkvitajú... Bol vyhlásený lístkový systém na potraviny a odev. Kto si zodrall nohavice, musel chodiť v za-

plátaných a bosý. Hitler vyhlásil, že jeden Boh je na nebi a jeden na zemi. Tým druhým, mal byť on sám. Nestalo sa! Hitler vojnu prehral spolu s Tisom a Horthym. Hitler spáchal samovraždu, Horthy na úteku pri Viedni tragicky zahynul. Zasiahla ho ruská letecká bomba. Tiso a jeho vláda sa stihli ukryť v kláštore v Altettingu, kde ho objavila americká hliadka pod

velením Slováka a odovzdali ho do rúk spravodlivosti.

Všetci boli súdení a uznaní za vinných z vojnových zločinov. Tisovi bolo kladené za vinu vyhlásenie vojny Poľsku a ZSSR, pozvanie Nemcov na potlačenie SNP a vyznamenávanie Nemcov

v B. Bystrici, vyvážanie Židov do KT, masové hroby a vypalovanie dedín. Maďarsko muselo vrátiť Slovensku všetko, čo nám ukoristilo. Doposiaľ na to nemôžu zabudnúť. Stále predkladajú rôzne neopodstatnené požiadavky voči Slovensku. Na našej vláde si vydobyli dvojité občianstvo a Tabuľový zákon. Zabudli však, že hranice medzi Slovenskom a Maďarskom boli vytvorené na základe Trianonskej dohody a nesmú sa nikdy meniť.

Keď si Slovensko pripomína túto strašnú udalosť, 14. marca 1939, nesmie prehládnuť vojnové zločiny Tisovej vlády. Tiso si nezaslúži dobrú spomienku. A tí, ktorí ho chodia každoročne oplakávať na Martinský cintorín, nesú zodpovednosť aj za jeho zločiny.

Ondrej Gombaš

Naozaj je твоjim posledným želaním zrušenie zákona na ochranu goríl?

Venujte 2% dane SZPB

Do zoznamu príjemcov 2 % zo zaplatenej dane sa zaregistroval aj Slovenský zväz protifašistických bojovníkov. Nakoľko ide o jednu z mála možností, ako môžeme získať finančné prostriedky na našu činnosť, dovoľujeme si Vás požiadať o podporu našich aktivít darovaním 2 % z Vašej dane z príjmov.

Poukázaním podielu Vašej dane môžete prispieť na ochranu a podporu zdravia, poskytovanie sociálnej pomoci, podporu a rozvoj telesnej kultúry, zachovanie kultúrnych hodnôt, ako aj na podporu vzdelávania.

Obraciame sa na Oblastné výbory SZPB, aby získavali darcov 2 % dane v prospech SZPB.

Identifikačné údaje:

Názov: Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Ústredná rada

Sídlo: Štúrova 8, 815 72 Bratislava

Právna forma: Občianske združenie

IČO: 00177431

O ľuďoch a zvieratách

Spisovatelia vo svojich románoch a poviedkach často vkladajú do zvierat schopnosť rozprávať a rozmyšľať ako človek. V mnohých prípadoch sa im takto podarí veľmi výstižne a pútavo popísať charakter a konanie človeka, z pohľadu nejakého zvieratá. Nebudem sa uberať cestou, ktorú predomnou už vymyslel niekto iný, no tiež mám vlastnú skúsenosť s jedným mojím moriakom. Ak som sa v jeho teritóriu objavil náhodou v červených trenírkach alebo červenej vetrovke, išlo ho od zlosti rozhodiť. Našuchoril sa, krv sa mu nahrnula do hlavy a krku, zmodrel a bol schopný človeka aj napadnúť. Tento veľký vták nenávidel červenú farbu a doháňala ho k zúrivosti. Choval sa ako človek, ktorý nedokáže zvládnuť svoje emócie, zbrunáť, ak sa mu niečo znepáči, a je po komunikácii. Nedávno sme si zaspomínali pri pive s kamarátmi na staré časy, keď sa do práce v Bratislave

cestovalo 70 km tam i naspäť, na týždenný robotnícky lístok za necelých 8 Kčs, keď dvojizbová „kralikáreň“ stála iba „bagaťel“, v porovnaní s dnešnými miliónmi, keď tu nebola nezamestnanosť, zdravotníctvo bolo skutočne zadarmo, knihy a kultúra boli cenovo dostupné pre každého... Zrazu nás oslovil neznámy pán s fúzikmi a položil nám otázku – A viete páni, že tak trocha porušujete zákon? – spýtal sa nás. Ved' vy tu vlastne šírite komunistickú ideológiu vo verejnej miestnosti a „Osuského zákon“ takéto čosi nepripúšťa, oznámil nám.

– A nie ste vy náhodou Brattschneider? – spýtal sa môj kamarát. To je ten, čo špicľoval po hospodách a udal aj krčmára, ktorému muchy špinili obraz cisára pána, poučil nás. Vysvitlo, že nie, že aj on je iba pamätníkom tých čias. Ten „Osuského zákon“ mi však predsa len ostal vrátať v hlavu.

Chodím po Záhorí a vidím, že

tento kus Slovenska je v okolí Bratislavy priam obsypaný automobilkami alebo dodávateľmi dielcov pre automobilový kolos v Devinskej Novej Vsi. Medzi Bratislavou a Malackami nám vyrástli moderné podniky, v ktorých našli zamestnanie a živobytie tisíce našich občanov. Denne navštevujú tieto fir-

Biliónmi dolárov udržuju dnes čínski komunisti pôžičkami pri živote Spojené Štáty, tak ako aj Európu, skupovaním štátnych dlhopisov, celých firiem...

my dôležití ľudia s celého sveta a o ich dôležitosti svedčia aj vyvesené zástavy. Ak príde dôležitá návšteva, vyvesuje sa zástava Slovenská, zástava EÚ, potom firemná, ale aj zástava krajiny, z ktorej pochádza dôležitý hosť. Čoraz častejšie je vídať zástavy Čínskej ľudovej republiky. Je to silno červená zástava, ktorú majú Číňania od roku 1949. Je na nej veľká červená hviezda, ktorá je Komunistickou stranou a okolo nej krúžia alebo sú usadené malé hviezdy, kto-

ré znázorňovali v tých časoch robotníkov, sedliakov, malých podnikateľov a národnostne uvedomelých kapitalistov. O niečo neskôr však úrady povedali, veľká hviezda bude aj naďalej znázorňovať KS a malé hviezdy sú národnosti ČLR. Táto komunistická zástava dnes čoraz častejšie vlaje aj na Slovensku, tak ako v Amerike a po celej Európe. Dokonca už od roku 2008 povieva aj nad Wal-

streetom, prameňom kapitalistického sveta. Biliónmi dolárov udržuju dnes čínski komunisti pôžičkami pri živote Spojené Štáty, tak ako aj Európu, skupovaním štátnych dlhopisov, celých firiem... Či sa nám to páči alebo nie, pri živote udržuju aj Slovensko, pretože sú najväčšími odberateľmi u nás vyrobených aut. A Mao, ten Veľký kormidelník čínskeho národa, ak nie je v pekle, tak brázdí po vesmíre a z vrchu sa pozerá, ako aj vďaka nemu sa jeho krajina

stáva ekonomickou jednotkou. Žiaľ Bohu, musíme si toto všetko priznať a strpieť to, napriek tomu, že v jeho krajine sa aj naďalej vydávajú jeho spisy, na zhromaždeniach vidno portréty Lenina a Stalina, čínski súdruhovia držia ochrannú ruku nad Severnou Kóreou a jeho deti a vnúčence vo veľkom vydávajú knihy o tom, akým bol vynikajúcim deduškom a oteckom. Na týchto pánov sa však „Osuského zákon“ nevzťahuje.

Za krátky čas sa skončí zákaz kupovania slovenskej pôdy zahraničnými občanmi. Ktokoľvek príde, môže ju skupovať, tak ako aj lesy a jazerá. Nevie, kto bude mať najväčší záujem o toto už posledné naše dedičstvo, no nepochybujem o tom, že prídu aj Číňania, so svojou síce už vyblednutou, no ešte stále červenou minulosťou i prítomnosťou. Ak sa objavia aj v mojom susedstve, budem musieť začať už od malička svojich moriakov zvykať si na červenú farbu. Tak, ako si zvyká Amerika i celá Európa.

Rudolf SLEZÁK

Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblasti sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

Na vaše otázky odpovedá Braňo Ondruš, podpredseda Výboru NR SR pre sociálne veci

■ **Teraz sa veľa hovorí o tom, že sa zvýšia poplatky v domovoch dôchodcov. O koľko to bude a odkedy? A chcela by som vedieť, ako je to s domácim opatrovaním. Ak by som chcela namiesto domova domáce opatrovanie, na koho sa mám obrátiť a koľko za to budem platiť?**

Petra Krnáčková, Zvolen

Novela zákona o sociálnych službách naozaj počíta s výrazným zvýšením poplatkov v zariadeniach sociálnych služieb, čiže aj v domovoch dôchodcov. Doteraz určovali výšku poplatkov buď mestské, a obecné, resp. krajské zastupiteľstvá. Mohli tak lepšie zohľadniť reálne finančné možnosti klientov v týchto domovoch, ako aj reálnu finančnú situáciu samotných zariadení sociálnych služieb. Od marca t. r. však platí novela, podľa ktorej poplatky klientov v domovoch musia pokrývať aspoň polovicu všetkých nákladov. Takže poplatky sa v konečnom dôsledku budú líšiť podľa toho, ako jednotlivé domovy hospodária. Bohužiaľ, zákon pritom neobsahuje žiadne záruky, ktoré by tieto zariadenia tlačili k čo najnižším nákladom.

Preto je skutočne reálne očakávať, že v drvivej väčšine prípadov na celom Slovensku dôjde k razantnému zvýšeniu poplatkov aj za domovy dôchodcov. Nebude to hneď, lebo o konečnej výške musia rozhodnúť poslanci miest a obcí, resp. krajskí poslanci vydaním nového všeobecne záväzného rozhodnutia, ale najneskôr od leta treba tieto zvýšené poplatky očakávať. Samozrejme, ak sa po voľbách nezmení zákon, keďže terajšia opozícia – Smer - SD – proti zákonu tvrdo vystupovala.

Pokiaľ ide o opatrovateľskú službu, tá patrí do povinností obcí a miest. Takže, ak o ňu chcete požiadať, musíte sa obrátiť na váš mestský úrad, odbor sociálnych vecí. Tam vám presne poradia náležitosti žiadosti. Musí byť písomná a treba k nej doložiť lekárske nálezy obvodného lekára alebo prepúšťiaciu správu zo zdravotníckeho zariadenia (nemocnice). Mesto nechá váš stav posúdiť posudkovým lekárom, sociálny pracovník úradu zasa preverí vašu finančnú (majetkovú) a rodinnú situáciu.

Keď MsÚ rozhodne, že máte nárok na opatrovanie, musíte podpísať zmluvu o jeho poskytovaní s príslušnou opatrovateľskou agentúrou, resp. živnostníkom. Vybrať si ju (ho) môžete úplne sama, nikto vám nebude diktovať. V rozhodnutí mesto zároveň určí rozsah opatrovania, na ktorý máte nárok – buď tak, že vymenuje činnosti, ktoré vám zabezpečí opatrovateľ, alebo určí počet hodín opatrovania denne (príp. mesačne).

Pokiaľ ide o cenu, zákon určuje, že musí byť taká, aby vám po jej zaplatení zostalo minimálne 1,3-násobok životného minima z vašich mesačných príjmov. V súčasnosti to znamená, že vám z vášho dôchodku musí po zaplatení poplatku za opatrovanie zostať aspoň 246,78 €každý mesiac.

Laxatíva nie sú dlhodobým riešením zápchy

Problémy spojené so zápchou sú známe už tisícročia. Prvé preháňadlá sa používali už v Mezopotámii a Starom Egypte 2500 rokov pred Kristom. Odvtedy prešli títo pomocníci správneho vyprázdňovania, odborne označovaní ako laxatíva, dlhú cestu. Dnes ich možno nájsť v podobe tabliet, cmúľacích pastiliek, čajov, kvapiek či čípkov. Stále však platí, že preháňadlá majú byť použité až ako posledná

solí rozpustné vo vode, obsahujúce anióny, ktoré zadržávajú vodu v črevách.

Hektická doba má za následok, že ľudia často požadujú okamžité riešenie, a to aj v oblasti vyprázdňovania. A tak, namiesto stravy bohatej na vlákninu, dostatku fyzickej aktivity či vytvorenia si času na určitý ranný rituál siahajú po preháňadlách. Odborníci ale upozorňujú, že opakované užívanie preháňadiel

preháňadiel. Niekedy je naozaj ťažké pochopiť, ako je možné, že ľudia sú schopní ísť v živote zlým smerom tak dlho a zúžiť až tak ďaleko,“ uviedol Igor Bukovský z Ambulancie klinickej výživy.

V určitých prípadoch je však použitie preháňadiel nevyhnutné. Cieľené použitie preháňadiel sa využíva najmä pred rôznymi lekárske vyšetreniami ako urologické vyšetrenie či kolonoskopia alebo

Cieľené použitie preháňadiel sa využíva najmä pred rôznymi lekárske vyšetreniami ako urologické vyšetrenie či kolonoskopia alebo pred operáciami v brušnej oblasti.

Ilustr. foto: TASR – S. Pisecký

voľba pri snahe zápchu odstrániť. Aj keď je ich použitie spočiatku účinné, odborníci ich neodporúčajú používať ako dlhodobé riešenie.

Za jedno z najstarších laxatív sa považuje olej získavaný z ricínových semien – ricínový olej. Ten má schopnosť prečistiť celý tráviaci trakt a účinne sa podieľa na stimulácii lymfatického systému. Kvôli nepríjemnej chuti sa ale v súčasnosti ako preháňadlo používa len zriedka. Už okolo roku 1500 pred Kristom ľudia v Asýrii používali v boji proti zápchu i potraviny bohaté na vlákninu, ako napríklad otruby či salinické preháňadlá, teda

časom spôsobuje zlenivenie čreva, čo v konečnom dôsledku zase vedie k zápchu.

Pri určitých typoch preháňadiel je tiež potrebné účinnú látku neustále zvyšovať. „V našej ambulancii sme zažili aj skutočne extrémne prípady závislosti na návykových laxatívach. Starší pán sa ani po šesťnásobku dávky laxatíva určeného na okamžité vyprázdnenie, nedokázal vyprázdniť a jeho problémy musel nakoniec riešiť chirurg. Jedna mladá dáma sa zase dostala so závislosťou od laxatív až tak ďaleko, že na jedno vyprázdnenie musela užiť až mesačnú dávku voľnopredajných

pred operáciami v brušnej oblasti. Naopak, môžu nastať aj situácie, pri ktorých je použitie preháňadiel výslovne odkázané na odsúhlasenie lekárom. Bez vysloveného lekárskeho súhlasu nesmú byť preháňadlá použité pri ochoreniach čreva, ako je napríklad Crohnova choroba, či počas tehotenstva alebo dojčenia.

Rovnako pri pretrvávajúcej zápchu je potrebná návšteva lekára, ktorý určí postup prihliadnuc na zdravotný stav, vek a dobu pretrvávania zápchy. Lekár tiež zvaží, či záпча nemôže súvisieť s iným ochorením.

red TASR

Zahynuli pri dopravnej nehode

Lubomír na rekonštrukcii bojov pri obci Nemecká 2011

Foto: archív ZO SZPB Radvaň

ZO SZPB Banská Bystrica – Radvaň sa 20. januára navždy rozlúčila s našimi dlhoročnými a vernými členmi Lubomírom Gagom (57 r.) a jeho najmladším synom Miroslavom Gagom (25 r.), ktorí 13. januára 2012 tragicky zahynuli pri dopravnej nehode pri obci Haniská, cestou za svojim

koníčkom na druhý ročník rekonštrukcie bojov o obec Gýňov na východe Slovenska.

Obaja patrili k popredným a významným osobnostiam reenactmentu na území Slovenskej republiky, ale aj v susedných Čechách. Ich vášeň a zanietenosť pre vojenskú históriu viedla k založeniu Klubu vojenskej histórie Golian, so sídlom v srdci povstania, v Banskej Bystrici. Ich voľný čas prevažne vyplňala vojenská história, nakoľko ju obaja robili s celou rodinou od začiatkov ako odkaz pre mladé a súčasné generácie. K vojenskej histórii ich naviedla akási pieta a vnútorná vďaka všetkým priamym účastníkom bojov v druhej svetovej vojne, no hlavne k svojmu starému otcovi Alojzovi Gagovi, príslušníkovi Slovenskej armády, neskôr príslušníkovi 5. Taktickej skupiny Povstaleckej armády počas Slovenského národného povstania. Aj preto im to naše povstanie bolo tak srdcu blízke a vždy ho hájili, ako nezmazateľnú a dôležitú kapitolu našich dejín.

Nie len rodina, ale aj klub Golian tak

v okamihu stratil vedúcu osobnosť, nakoľko bol otec Ľubomír predsedom tohto združenia. No aj ďalšieho vynikajúceho člena, jeho syna Miroslava. Klub Golian organizoval veľa podujatí na strednom Slovensku, zameraných na rekonštrukcie bojov z obdobia SNP. Všetci si pamätáme nádhernú ukážku partizánskeho života a bojov o obec Kalište v roku 2008 či rekonštrukciu mobilizácie na námestí SNP v Banskej Bystrici v roku 2009 a ešte následne v tom roku aj rekonštrukciu bojov o obec Telgárt. Rekonštrukcia bojov v obci Nemecká v minulom roku, partizánska prehliadka v Detve a mnohé mnohé ďalšie aktivity zamerané na propagáciu našej vojnovnej histórie. Pri týchto činnostiach úzko spolupracovali s našou organizáciou SZPB, ako aj s Múzeom SNP v Banskej Bystrici.

Veríme že klub Golian bude vo svojej zásluhnej činnosti pokračovať ďalej, nakoľko je tu stále ešte jeho najstarší syn Martin, tiež dlhoročný člen SZPB a člen klubu vojenskej histórie Golian. Už to ale nebude len o pamiatke a odkaze pre priamych účastníkov bojov, ale aj o pamiatke na dvoch úžasných ľuďoch, ktorí doslovne

pre vojenskú históriu a odkaz našich otcov a dedov položili svoje životy.

My ako ZO SZPB – Radvaň v nich strácame aktívnych a obetavých členov, dobrých priateľov, na ktorých nikdy nezabudneme. **Čeť ich pamiatke.**

ZO SZPB Radvaň

Miroslav na rekonštrukcii bojov o obec Telgárt 2009

Foto: archív ZO SZPB Radvaň

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

Kto padne v boji za slobodu, neumiera

Tieto slová si môže prečítať každý, kto ako turista navštívi našu obec Hostie na tabuli pri pamätníku padlým v strede obce. V tejto myšlienke sa niesla aj atmosféra tohtoročného pamätného dňa obce.

V nedeľu 15. januára si obec Hostie presne na deň pripomenula pamiatku padlých partizánov Michala Jurku a Michala Olejára, ktorí položili svoje mladé životy pri obrane našej obce. Pochovaní sú na miestnom cintoríne. Je to už 67 rokov od konca II. svetovej vojny a v našej obci si rok čo rok tento ich čin pripomíname a vzdávame im vďaku. Spomienková slávnosť sa začala svätou omšou, obetovanou za padlých partizánov, za účasti starostky a poslancov obce Vyšný Slavkov, rodnej obce Michala Olejára, a starostu našej obce a poslancov obecného zastupiteľstva. Po skončení bohoslužby sa účastníci pietnej spomienky presunuli k hrobu partizánov na cintoríne. Na hrob položil veniec aj starší asistent pridelenca obrany veľvyslanectva Ruskej federácie Oleg Afanasiev, zástupca oblastného výboru SZPB, ZO SZPB v Hostí, starostka obce Vyšný Slavkov a zástupcovia občanov. Dychová hudba Hostianka potom zahrála smútočný chorál. Pri hrobe predniesla báseň žiačka Janka Dežová a k prítomným sa prihovril predseda ZO SZPB v Hostí Martin Benček. Potom sme sa presunuli k soche Partizána v strede obce. Po slávnostnom akte kladenia vencov k pamätníku padlých občanov našej obce v II. svetovej vojne zaznela slovenská hymna a slávnostné salvy vojakov 12. mechanizovaného práporu v Nitre za účasti jeho veliteľa podplukovníka Petra Ondrejku. Pri pamätníku padlých zarecitovala báseň žiačka

Anička Pupáková. Starosta obce Peter Štepiansky privítal hostí, medzi ktorými boli Poslanci NR SR za SMER-SD Ján Richter a Tibor Glenda, starší asistent pridelenca obrany veľvyslanectva Ruskej federácie Oleg Afanasiev, predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja Milan Belica, rodák z našej obce, poslanec VUC Nitra Marián Kéry a mnohí ďalší, medzi ktorými nechýbali ani členovia SZPB z Nitra a Zlatých Moraviec. V príchovoch hostia vyzdvihli hrdinské činy našich občanov pri obrane Československa v II. sv. vojne. Svojimi skutkami poukázali na svoju hrdosť, že sú občanmi malého, ale krásneho Slovenska a že ľud tohto malého štátu zohral významnú úlohu pri potláčaní nacizmu a fašizmu v Európe. Starostka obce Vyšný Slavkov vo svojom príchovore ocenila obetavosť občanov obce Hostie, ako aj konanie každoročného bežeckého memoriálu Michala Jurku a Michala Olejára. Prítomnosť našich občanov na tejto spomienke je najmä prejavom vďaky a úcty k padlým počas oslobodenia našej vlasti. Po oficiálnej časti osláv nasledovala športová časť dňa bežekým memoriálom. V siedmich kategóriách pretekalo vyše 80 bežcov. Svojou účasťou na preteku bežci vyjadrili svoju vďaku padlým pri obrane našej obce, ako aj všetkým padlým v II. svetovej vojne. Význam tohto podujatia naberá každým rokom väčší a väčší rozmer a mám dobrý pocit z toho, že aj pri čítaní Bojovníka spomienky i keď na pomerne smutné udalosti ožívajú aj v ostatných našich mestách i dedinkách po celom Slovensku. Verím, že táto spomienka bude prežívať aj v budúcich generáciách.

Júlia ĎURIAČOVÁ, ZO SZPB Hostie

Donovaly bilancovali

Ešte koncom minulého roka sa konala výročná schôdza síce nevelkej (32 členov), ale agilnej organizácie SZPB v Donovaloch. Svojou účasťou poctili výročné rokovanie predseda Oblastného výboru SZPB v Banskej Bystrici Vladimír Kucej a tajomník Štefan Paško.

Výročnú správu predniesol predseda ZO Miroslav Mydlo. Kladne hodnotil celoročnú činnosť a mimoriadne aktívny prístup nielen členov, ale aj občanov obce – sympatizantov. Dobré boli zorganizované oslavy oslobodenia obce, víťazstva nad fašizmom a oslavy výročia SNP.

Zo športovo-spoločenských akcií vyzdvihol XIII. ročník futbalového turnaja SNP, ktorého sa zúčastnilo 10 mužstiev. Oblíbený mariášový turnaj sa konal 12-ty raz. Členovia sa zúčastnili všetkých akcií

v obci, najmä na jarnom upratovaní a údržbe cintorína.

Veľmi dobrá spolupráca ZO je tradične s obecným úradom a poslancami zborom. Maximálnu, aj finančnú podporu, na akcie poskytuje starosta obce Miroslav Daňo z obecného rozpočtu. Bez tejto pomoci by nebolo možné zorganizovať všetky spomenuté podujatia.

Diskusia bola síce krátka, ale hlavne kladne hodnotila celoročnú činnosť.

V závere boli vo voľbách zvolení: delegát na oblastnú konferenciu Stanislav Kupec, za člena pléna oblastného výboru Virgil Farkašovský, výbor v zložení: Miroslav Mydlo, Bohumil Vyskočány, Oľga Palúchová, Virgil Farkašovský a Stanislav Kupec, revízori účtov: Oľga Mydlová a Helena Kupcová.

Virgil FARKAŠOVSKÝ

Spríevod účastníkov spomienky Pamätného dňa v obci Hostie.

Oblastná konferencia v Martine.

Foto: mt

Pietna spomienka v St. Lubovni.

Oblastná konferencia v

V Kasárňach 4. čs. brigády v Martine sa konala oblastná konferencia SZPB 3. februára, ktorá sa začala kultúrnym programom JDS speváckeho súboru Turčianka. Účasť na konferencii bola 75,68 %. Minútu ticha si delegáti uctili pamiatku padlých bojovníkov a priamych účastníkov odboja.

Správu o činnosti OblV SZPB predniesol podpredseda Ivan Bliska. Oblastná organizácia v Martine má 23 ZO s počtom 538 členov, z ktorých je 79 priamych účastníkov 2. odboja. Predplatiteľov časopisu Bojovník je 124. Naším členom boli

pridelené medaily: päť od pridelenca Veľvyslanectva Ukrajiny, štyri z Ruskej federácie, od MO SR 124 pamätných medailí Za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti a každoročne sú oceňovaní primátorom mesta Martin. ÚR SZPB udelila našim členom 19 medailí. Do vyšších vojenských hodností boli povýšení plk. Bohuš Rakyta a rtm. Mária Doseková. V sledovanom období boli odhalené v Turci pamätné tabule Sovietskej a Rumunskej armáde v ZŠ Turčianske Teplice. Základné organizácie navrhli zozbierať fotografie 2. svetovej vojny a urobiť výstavu k príslušné-

mu výročiu. Na konferencii sme sa zaoberali aj podujatiami, ktoré sme zorganizovali.

OblV SZPB v Martine spolupracuje so štátnou správou, samosprávou, najmä s mestom Martin, OS SR, ale i so starostami obcí Turca. V oblasti sociálnej sme sa zaoberali uprednostňovaním umiestnenia osamelých do penziónov.

Oblastná organizácia plánuje k 70. výročiu SNP spoločne s mestom Martin a Múzeom SNP v Banskej Bystrici uskutočniť seminár pre učiteľov ZŠ a SŠ.

V ďalšej časti programu predniesla správu ORK SZPB Mária →

Bojovníkov nezabúda na vojnové udalosti

Foto: Jd'

Foto: LH

Pamiatku obetí pri Melku sme si pripomenuli koncom februára.

Foto: M. Kuček

Pietna spomienka v obci Hostie.

Foto: Jd'

Pamiatke obetí pri Melku

Vo februári 1945 rýchlo postupovala frontová línia oslobodzovacích armád Slovenskom a blížila sa k Bratislave. Vo väznici Krajského súdu v tom čase si odpykávalo trest za účasť v protifašistickom odboji niekoľko desiatok ľudí. Ilegálni pracovníci na prokuratúre sa snažili čo najviac z nich oslobodiť, premiestniť na iné miesto. Ich úsilie však prekazila jednotka esesákov. Väzňov si prišli osobne vyzdvihnúť a transportovať do koncentračného tábora v Mauthausene v severnom Rakúsku. Naložili ich pod plachty nákladných vojenských áut, v každom boli ozbrojení vojaci so samopalmi, aby ich strážili.

Ako vojenský konvoj postupoval na západ, neušiel pozornosti americkým letcom, ktorí už hliadkovali nad Rakúskom a pozorne sledovali pohyb nemeckých vojsk. Tu bola zrazu na ceste celá kolóna. Stíhači zaútočili a spustili na kolónu guľometnú paľbu. Ozbrojený sprievod povyskakoval z áut a kryl sa v priekope pri ceste. Keď chceli opustiť korby aj väzni, začali po nich strieľať vojaci z priekop. Medzi padlými boli Štefan Dzabo, Kučera a ďalší. Tí, čo prežili, ich opäť pod vojenským dozorom v Melku pochovali a transport pokračoval ďalej do koncentračného tábora. V máji sa dočkali oslobodenia americkej armády.

Prešlo niekoľko rokov. V Bratislave medzi bývalými väzňami koncentračných táborov a ich rodín vznikla myšlienka previesť telesné pozostatky padlých pri Melku do Bratislavy a dôstojne ich pochovať. Na cintoríne v Slávičom údolí tak vznikol spoločný hrob a pamätník

s menami obetí. Každoročne vo februári sa pri ňom schádzajú členovia Odbojovej historickej skupiny pri Ústrednej rade SZPB a ďalší ľudia, aby si pamiatku obetí pripomenuli a uctili. Tentoraz sa zišli 17. februára. K odbojárom sa pridala aj skupina žiakov zo Základnej školy v Karlovej Vsi so svojou učiteľkou. Prítomný bol predseda Oblastného výboru SZPB Ladislav Jača, druhý tajomník veľvyslanectva Českej republiky Marek Pavlík a ďalší hostia. Úvodom položili k pamätníku kytice kvetín. Terézia Kornošová, predsedníčka ZO SZPB v Karlovej Vsi a dcéra Štefana Szaboa, jedného z padlých pri Melku, predniesla pôsobivé verše Laca Novomeského. Priamy účastník udalostí Pavol Branko hovoril o životnom postoji bojovníkov proti fašizmu a prihovár sa najmä žiakom. Odbojárom a žiakom sa prihovoral aj Ladislav Jača.

Písal sa február 1945 keď už oslobodenie Bratislavy bolo na dosah. Aj v tom čase umierali ľudia, ktorým bol život v oslobodenej vlasti najcennejším a neváhali za tento cieľ bojovať, aj keď mnohí skryte, a obetovať svoje životy. V Bratislave dnes ešte žijú a aktívne pôsobia v SZPB Pavol Branko a Otto Wagner. Aj oni často prichádzajú za mladými a hovoria im o tomto období svojho života, o svojich životných skúsenostiach, obavách a o varovaní, aby sa podobné obdobie u nás ani inde vo svete neopakovalo. Aj preto sú pietne spomienky pri pamätníku obetí v Slávičom údolí či pri ďalších po celom Slovensku.

Martin KUČEK

Stará Ľubovňa spomínala

V Starej Ľubovni bol 24. januára mrazivý, ale príjemný deň. Počasím asi pripomínal tie studené, ale krásne dni pred 67 rokmi, keď sa do mesta a regiónu po dlhých rokoch 2. svetovej vojny vrátila opäť vytúžená sloboda.

Oblastný výbor SZPB v okrese Stará Ľubovňa spolu so svojou najväčšou, mestskou organizáciou SZPB v meste Stará Ľubovňa a mestom Stará Ľubovňa si túto udalosť – oslobodenie spod fašistického jarma sovietskou – armádou každoročne dôstojne pripomínajú.

Pietneho aktu kladenia vencov pri príležitosti 67. výročia oslobodenia Starej Ľubovne sa zúčastnili aj vzácní hostia. Pozvanie prijali Oľga Benč – generálna konzulka Ukrajiny v SR, Genadij Askaldovič – radca – vyslanec Veľvyslanectva Ruskej federácie v SR, Vladimír Čechov – radca Veľvyslanectva Bieloruska v SR, ktorí na stretnutí s občanmi mesta, členmi SZPB, predstaviteľmi politických strán a hnutí a spoločenských organizácií, ako aj so žiakmi základných a stredných škôl v meste vy-

stúpili so slávnostnými pozdravmi.

Primátor mesta Michal Biganič vyzdvihol nespochybniteľný význam osloboditeľských vojsk pri oslobodzovaní nášho regiónu. S pozdravným posolstvom myšlienky slovanstva vystúpil aj predstaviteľ Združenia slovenskej vzájomnosti na Slovensku Milan Sidor.

Vzácní hostia v svojich pozdravoch ocenili najmä účasť žiakov a študentov na pietnom akte. Vyslovili presvedčenie, že obeť 2. svetovej vojny za slobodný život v mieri neboli zbytočné a že súčasná mladá generácia, ktorá si život v slobodnej krajine zaslúži, na osloboditeľov svojho mesta a štátu nezabudne.

Sprievodnými podujatiami osláv 67. výročia oslobodenia mesta Stará Ľubovňa bolo aj tradičné podujatie – sálový futbal mužov, na príprave a organizácii ktorého sa podieľal aj ObV SZPB v Starej Ľubovni, a filmové predstavenie s tematikou druhej svetovej vojny, na ktorom sa zúčastnili žiaci základných a stredných škôl v meste Stará Ľubovňa.

L. HRČÍKOVÁ
podpredsedníčka ObV SZPB, Stará Ľubovňa

Martine

Culková. Predseda ObV SZPB Martin a člen P ÚR SZPB Juraj Drotár odovzdali menovanej pamätnú medailu ÚR SZPB, ako poďakovanie za vykonanú prácu v prospech nášho zväzu.

Z hostí sa prihovorili veliteľ Práporu výcviku Roman Petřík, ktorý vyzdvihol dobrú spoluprácu s oblastnou organizáciou, ktorá bude i naďalej pokračovať. Viceprimátor mesta Martin Alexander Lilge hovoril, ako ho mrzí, že miesta piety nie sú ctené a vážené tak, ako by im prislúchalo. Neobišiel ani rekonštrukciu Námestia francúzskych partizánov v Martine. Poďakoval za dobrú

spoluprácu oblastného výboru, najmä predsedovi a tajomníčke. Zástupca ÚR SZPB Juraj Drotár pozdravil delegátov v mene predsedu zväzu, pochvalne sa vyjadril k činnosti ObV, hovoril o slabých vedomostiach 2. odboja u študentov, kriticky sa vyjadril k prevozu a pochovaniu telesných pozostatkov gardistov, ako aj k odhaľovaniu niektorých sôch na území SR, ale i o ekonomike SZPB.

Kritická diskusia bola k najmenej 50 % úhrade poplatkov od seniorov v zariadeniach sociálnych služieb. Treba tiež zvýšiť zodpovednosť orgánov štátnej správy pri potláčaní rôznych organizácií propagujúcich nacizmus, rasizmus a iných extrémnych skupín.

Delegáti konferencie zvolili

za predsedu ObV SZPB Imricha Repku, podpredsedníčku Jarmilu Matúškovú, tajomníka Štefana Tichého, člena ÚR SZPB Imricha Repku, delegátov na XV. zjazd zväzu Ľubicu Pivkovú a Imricha Repku. Ďalej zvolili 17 členov ObV SZPB, 7-členné predsedníctvo a 5-člennú ORK SZPB a navrhli členov do ÚRK SZPB i rozhodcovskej komisie ÚR SZPB. Boli schválené návrhy na predsedu zväzu a tajomníka ÚR SZPB.

Záverom sa prihovoril nový predseda ObV SZPB, ktorý poďakoval bývalému predsedovi a tajomníčke a prisľúbil, že bude pokračovať v plánovaných úlohách zväzu. Poďakoval všetkým prítomným za účasť.

Mária TRPIŠOVÁ

sv. Alžbeta Uhorská

(1207–17. 11. 1231) ZÁSTANKYŇA CHUDOBŇYCH

Postavou drobná, jemná mladá žena, ktorej nebolo súdené dlho žiť. No i v obmedzenom čase nezištne a s láskou vykonala veľa dobrého. Bez dlhého uvažovania a otázok, či tým zanechá trvalé stopy. Otázky jej života a skutkov boli mierené k hodnotám, ktoré nikdy nevyminú. Lásku k blížnemu prejavovala bez ohľadu na spoločenské konvencie a často v situáciách, ktorých sa jej súčasníci ľakali. Aj preto stáročia pretrváva pri spomienke na ňu v myšliach ľudí rešpekt a úcta. Jej poslanstvo, ktoré ona brala ako súčasť svojho pozemského jestvovania, učí, že aj hraničné životné skúšky, v ktorých je človek bezmocný, možno prijať s láskou a pokorou.

Alžbeta Uhorská sa podľa viacerých historikov narodila v Bratislave, ale niektorí pripúšťajú, že sa mohla narodiť aj v Blatnom Potoku (Sárospataku). Krstili ju však v Bratislave. Bola dcérou uhorského kráľa Ondreja II. a jeho manželky Gertrúdy z Merana. Alžbetin otec nastúpil na trón za dosť zvláštnych okolností. V snahe dostať sa k moci nezastavil sa pred ničím. Napadol aj svojho predchodcu, brata Imricha, ktorého chcel zbaviť trónu, čo sa mu aj podarilo.

Dcéra Alžbeta sa tiež stala nástrojom otcových mocenských plánov a už ako dieťa ju s veľkou podporou svojej manželky a jej príbuzných sľúbil synovi provinčného grófa Durínska a Hesenska Hermanna I. Rodina jej budúceho manžela sídlila na hrade Wartburg pri Eisenachu. Zásnuby štvorročnej Alžbety s Hermannom mladším sa konali v kostole v Budíne v roku 1211. Potom sa Alžbeta navždy rozlúčila s Bratislavským hradom, kde dovtedy bývala, a presťahovala sa na hrad Wartburg.

Alžbeta bola od útleho veku veľmi nábožná. V kostole si zvykla zložiť z hlavy diadém a hlboko sa pokloniť, za čo sa jej grófske deti vysmievali a neraz hovo-

rili, že sa mala narodiť nie ako kráľovská dcéra, ale ako slúžka. Nemala ani sedem rokov, keď ju zastihla správa o násilnej smrti jej 28-ročnej matky, čo ju nesmierne ranilo. Najväčšou oporou jej odvtedy boli rodičia budúceho manžela, ktorí si ju veľmi obľúbili. Ďalší šok zažila, keď jej snúbenec Hermann mladší roku 1216 náhle zomrel. Vtedy jej odporcovia chceli, aby odišla do kláštora alebo sa vrátila domov. Provinčný gróf však rozhodol, že sa stane snúbenicou jeho druhorodeného syna Ľudovíta a Alžbeta s tým súhlasila, lebo s Ľudovítom si dobre rozumela.

Provinčný gróf krátko nato zomrel a proti útokom okolia ju už ochraňoval len Ľudovít, za ktorého sa vydala ako štrnásťročná roku 1221. Ich manželstvo bolo šťastné. V roku 1222 sa im narodil syn Hermann a manželka navštívila Uhorsko. Zastavili sa aj v Bratislave. Alžbetin manžel podporoval všetky jej dobročinné skutky a na dvore si vyslúžil pomenovanie „milosrdný“.

Roku 1224 sa im narodila dcéra Žofia. V tom istom roku sa v Eisenachu objavili františkáni a založili si tu kláštor. Niektoré historické zdroje uvádzajú, že Alžbeta sa stala členkou rádu sv. Františka a bola ovplyvnená ideálmi sv. Františka z Assisi. Manžel si napriek výhradám rodiny Alžbetino počínanie vážil, úprimne ju miloval a vždy stál na jej strane.

V roku 1226 vypukla v Durínsku veľká epidémia a hlad. Alžbeta pod hradom Wartburg rozdeľovala obilie a chlieb, dala vybudovať aj nemocnicu a osobne sa so svojimi pomocníkmi starala o chorých. Bola ochotná obetovať vlastné pohodlie v prospech

iných, vždy zostala skromná, ne-sebecká a otvorene prejavovala lásku k blížnemu.

V lete roku 1227 Ľudovít odišiel na križiacku výpravu, kde

v sukni chlieb pre chudobných. S hnevom sa na ňu osopil, čo to zasa z hradu vynáša. Alžbeta sa bránila, že nesie ruže zo záhrady, a keď naliehal, aby mu ich uká-

V máji 1228 sa konal pohreb Alžbetinho manžela Ľudovíta, po ktorom prosili obidvaja Ľudovítovi bratia za odpustenie a vyhlásili, že sa Alžbeta môže vrátiť na hrad a slobodne disponovať s príjmami zo svojich vdovských majetkov. Alžbeta ponuku prijala kvôli deťom, o ktoré sa chcela postarať. Syn Hermann, dedič provinčného grófstva, sa dostal do Creuzburgu a potom na francúzsky kráľovský dvor, Žofia k brabantkému kniežatovi a Gertrúda do premonštrátskeho kláštora v Altenbergu.

Alžbeta sa rozhodla zostať bývať v Marburgu, ktorý patril k jej vdovským majetkom, a hneď tam postavila nemocnicu pre chudobných. Nemocnicu a jej kaplnku zasvätila sv. Františkovi z Assisi, ktorého práve vtedy, roku 1228, pápež vyhlásil za svätého. Nemocnicu navštevovali chorí zo širokého okolia a neraz sa stalo, že sa niekto zázračne uzdravil. Alžbeta si často kľakla aj medzi malomocných a vrúcne sa modlila.

Začiatkom novembra 1231 Alžbeta ochorela a o dva týždne s úsmevom na tvári skončila svoj pozemský život. Do rakvy ju uložili oblečenú v rúchu tretieho rádu sv. Františka z Assisi. K jej hrobu prichádzali mnohí pútnici s prosbou o jej pomoc u Boha. Alžbetin duchovný otec, páter Konrád, o jej smrti upovedomil pápeža Gregora IX. a staral sa o prípravu jej svätorečenia. V roku 1233, keď páter zomrel, v príprave svätorečenia pokračoval Alžbetin švagor.

Dňa 26. mája 1235 na Turíce v chráme dominikánov v Perugii pápež Gregor IX. slávnostne vyhlásil Alžbetu za svätú. Správa o jej svätorečení sa rýchlo roznesla. Onedlho vznikali po celej Európe kostoly, kaplnky, kláštory, nemocnice, sirotince a iné charitatívne zariadenia, ktoré niesli jej meno.

Na Slovensku je sv. Alžbete zasvätených 43 kostolov, z ktorých najstarší a najznámejší je Dóm sv. Alžbety v Košiciach z roku 1238.

Jozef LEIKERT

Sv. Alžbeta Uhorská

Foto: archiv

zakrátko – 11. septembra 1227 – zomrel na následky epidémie. Alžbeta porodila svoje tretie dieťa, dcéru Gertrúdu, dva týždne po manželovom odchode. Po smrti Ľudovíta jeho mladší bratia pokračovali v útokoch proti Alžbete, obviňovali ju, že premárnila majetok provincie a zakázali jej disponovať aj s vlastným majetkom. Ľudia dodnes spomínajú, ako ju raz pristihol švagor, keď niesla

zala, vystrela k nemu ruky, z ktorých jej naozaj vypadli ruže.

Krutí manželovi príbuzní ju napokon s tromi deťmi na Štedrý deň z hradu vyhnali. Alžbeta sa s deťmi uchýlila v maštali hostinského na okraji mesta, ktorý sa ju nebál prijať. Pomoc jej neskôr ponúkli aj matkini príbuzní, ale Alžbeta ju odmietla. Jednoznačne odmietla aj ponuku na uzavretie manželstva od cisára Fridricha II.

Pozdrav jubilantovi

V týchto dňoch sa dožil vzácných 80 rokov predseda ZO SZPB č. 13 v Bratislave npr. v.v. ALEXANDER GEORGIEVSKÝ, člen Slovenského leteckého zväzu gen. dr. M. R. Štefánika, Slovenského národného aeroklubu a Klubu vojenských výsadkárov Slovenskej republiky.

Narodil sa 25. februára 1932 v Prahe, ako syn stavebného inžiniera. Pred hrozbou nemeckého fašizmu presťahovala sa rodina v roku 1938 z Čiech na Slovensko do Banskej Bystrice, potom Podbrezovej a následne do Brezna nad Hronom, významného centra SNP. Jeho vyhlásenie v auguste 1944 zapája všetkých do aktív-

neho politického diania. Kým hlava rodiny profesor Georgievský navrhuje projekt povstaleckého letiska v Rohožnej, študent gymnázia Alexander s bratom Mikulášom podieľajú sa na jeho realizácii. Sú svedkami aj Veľkej padákovkej operácie v SNP, kedy na letisku Rohožná boli na padákoch zhadzované zbrane pre povstalcov. Bol pri katastrofe sovietskeho lietadla LI-2, ktoré priviezlo pohonné hmoty pre SNP a kde zahynula časť posádky. Po oslobodení Brezna, v januári 1945 Červenou armádou, prebýja sa z obklúčenia v horách Nízkych Tatier veliteľ 2. samostatnej paradantnej brigády plk. Vla-

A. Georgievský.

Foto: archiv pf

dimír Prikryl a spolu s brigádou prichádza do Brezna. Prvé hodiny a dni v oslobodenej vlasti trávi ako hosť v rodine Georgievských. Povojnové obdobie prináša do života jubilanta nové pozitívne prvky. V r. 1949 pracuje ako brigádnik na Trati mládeže, neskôršie pri budovaní Priehrady mládeže v Púchove n. Váhom. Získava tak cenné skúsenosti do ďalšieho života. Po ukončení štúdia na SVŠT pracuje v podnikoch Hydrostav, Kablo, Mlyny a Pekarne alebo Poľnohospodárske stavby ako stavbyvedúci, investor alebo projektant. Nezabúda ani na športovú činnosť v letectve, ktorej venuje celých svojich 60 rokov života. Pôsobil dlhé roky v organizácii Zväzarm ako inštruktor parašutizmu a hlavne v príprave

brancov pre Výsadkové vojsko. Ani vo vysokom veku nezavesil padák na klinec. A tak mohli sme ho ako sedemdesiatnika vidieť na letiskách vo Vajnorochoch, Hričove, Boľkovciach a Slávnici. Ako sám hovorí, ešte by to v tej osemdesiatke rád skúsil pod padákom. Držíme mu palce. Je držiteľom slovenských rekordov (v roku 2002 sa podieľal na SIAD na Guinnessovom rekorde a slovenskom rekorde 32-člennej skupiny s priemerným vekom 62,5 roka) a viacerých významnaní, za svoju bohatú činnosť. Aj vo vysokom veku pôsobí dnes v leteckých zväzoch a práci v SZPB Bratislava. Preto želáme jubilantovi do ďalších rokov pevné zdravie a spokojnosť v kruhu priateľov aj svojej rodiny.

Pavel FRÁNIK

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

• **Bratislava 7:** Jozef Weiser 96, Ján Ilenčík 91, Viliam Gavorník 90, Alexy Artim 88, Mária Dobrotková a Jozef Lysičan 86, Anna Haličková a Celestín Smoleň 85, František Kordík 83, Mária Čertíková a Anna Bergerová 82 rokov.

• **Bratislava 12:** Emil Richter 83 rokov.

• **Bratislava 16:** Jozef Simonides 90, Emil Praskáč 85 a Anna Vidrová 84 rokov.

• **Bratislava 18:** Jozefína Igazová 89 rokov.

• **Banská Bystrica – Fončorda:** Jolana Kováčová 65 rokov.

• **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Jolana Uramová 75 rokov.

• **Banská Bystrica – Obr. mieru:** Ing. Ivan Pčolinský 87 rokov.

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Tatiana Spurná 50 rokov.

• **Brezno 1:** Paulína Giertlová 89, Mgr. Štefan Giertl 83, Karol Havlíček 82 a Jozef Muránsky 70 rokov.

• **Brezno 2:** Rudolf Šarik 86, Jozef Lendák 83 a MUDr. Fedor Lešák 60 rokov.

• **Breznička:** Anna Kovalančíková 70 rokov.

• **Bátorove Kosihy:** Alžbeta Benisková 86, Júlia Múčková a Mária Carasová 85, Ján Černý 70 rokov.

• **Bojnice:** Emília Ajtnerová 83 rokov.

• **Čierny Balog:** Mária Ťažká 89 a Antónia Ťažká 70 rokov.

• **Čadca:** Jozef Zelenák 92 rokov.

• **Dunajská Streda:** Ján Bella 89 rokov.

• **Dolné Vestenice:** Dušan Kalina 55 rokov.

• **Hniezdne:** Zdena Fecenková 45 rokov.

• **Hnúšťa:** Mária Berčíková a Ján Štefánik 90 rokov.

• **Jasenie:** Emília Povrazníková 85 rokov.

• **Kolačno:** Jozef Beliansky 75 rokov.

• **Kežmarok:** Ema Gelhofová 89, Anna Černáková 88, Anna Ihnačáková 87, Anna Orinčáková a Zuzana Pašková 86, Anna Géniková 85 rokov.

• **Kanianska:** Jozef Čecho 89 rokov.

• **Lučenec 1:** Ing. Karol Brém 55 rokov.

• **Lučenec 2:** Dáša Zoková a Ing. Milan Zubo 75, Jozef Ogorek 65 rokov.

• **Liptovský Mikuláš:** Pavel Magura 92, Marta Hrivnáková 89, Mária Žiaranová 86, Mária Krajčová a Rudolf Hagara 85, Ľudmila Kráľová 81, Mgr. Anna Droppová 75 a Mária Dzubeková 65 rokov.

• **Levoča:** Mária Staneková 86 rokov.

• **Lisková:** Ján Teniak 94, Zuzana Tomková 88, Božena Lukáčová 87, Ľudmila Lukáčová 86 a Jozefína Lukáčová 84 rokov.

• **Myjava:** Viera Ilgová 55 rokov.

• **Martin – Sever:** Klára Rudná 83 a Ing. Mária Culková 75 rokov.

• **Nové Mesto n/Váhom:** Oto Bača 85, Miroslav Kusenda 84, Judita Mornárová a Emília Benechová 83, Jozef Dvorštiak

80 a Zora Uhrová 70 rokov.

• **Osádka:** Vladimír Lupták 82 rokov.

• **Očová:** Mária Mazúchová 93 rokov.

• **Púchov:** Mária Slavíčková 85 rokov.

• **Prešov – Solivar:** Hedviga Milkovičová 84 rokov.

• **Považská Bystrica:** Margita Filípková 81 rokov.

• **Obľv Prešov:** Ján Udič 85 rokov.

• **Partizánska Ľupča:** Anna Bartošová 98, Ján Bella 86, Jozef Zatlík 82, Anna Potkanová 81, Helena Valentová 80 a Elena Mesiariková 60 rokov.

• **Rajec:** Anna Plundríková 83 rokov.

• **Rimavská Sobota 1:** Žofia Kepková a Božena Mikitová 82 rokov.

• **Rimavská Sobota 2:** Alžbeta Fischerová 81 a Peadr. Oľga Urasníová 70 rokov.

• **Selce:** Anna Sabolová 60 rokov.

• **Sučany:** Jozef Pavlík 70 rokov.

• **Sliach:** Zuzana Závacká 87 a Júlia Nádorníková 85 rokov.

• **Senica:** Rudolf Medlen 82 a Ctibor Vlk 80 rokov.

• **Skýcov:** Antónia Paučeková 91, Anna Matejová 86 rokov.

• **Svit:** Eleonóra Zacharová 89 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Adam Dudiak 91, František Hutník 90, Andrej Košč 86, Pavol Škrada 81, Jozef Stašák, Jozef Mršták a Mikuláš Štefančík 65, Mária Vyšovská, Štefan Pčolka a Dr. Štefan Po-

Oslávenc z Brezna, povstalecký vojak Rudo Šarik

krivčák 60, Jozef Žolnák 45 rokov.

• **Tisovec:** Vilma Kubinská 90, Július Belán 86 a Ján Greksák 85 rokov.

• **Trnava 1:** Mária Ryšavá 91, Mária Pekarovičová 90 a Eleonóra Plechlová 82 rokov.

• **Trnava 2:** Štefan Palovič 90, Helena Vladovičová 89, Anna Rapantová 85, Alžbeta Markotánová 81, Emília Janíková 75 a Anna Žáková 65 rokov.

• **Topoľčany 1:** Dušan Rastislav Martoš 81 rokov.

• **Trenčín 1:** Fridrich Porubský 93, Edita Cvachová a Jaroslav Šupala 87, Ing. Jozef Mikloš 82 a Oľga Hanková 60 rokov.

• **Trenčín 2:** Ján Lajda 82 rokov.

• **Valaská:** Anna Kokavcová 70 rokov.

• **Vráble:** Karolína Síkorská 91, Serena Vorobjovová 85, Emil Róza 83 a Jozef Tomek 65 rokov.

• **Zvolenská Slatina:** Juraj Bubenec 91 rokov.

• **Zvolen – Centrum 4:** Štefan Dubovský 89 rokov.

• **Závadka n/Hronom:** MUDr. Tatiana Rezníčková 70 rokov.

• **Zemianske Kostolany:** Margita Hudecová 85 a Peter Matuška 55 rokov.

• **Žilina 1:** Ján Gibas 85 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Banská Bystrica – Uhlisko** s 91-ročným Júliom Králikom a 87-ročným Štefanom Koppom.

■ **Belá – Dulice** s 82-ročným Matúšom Pavlíkom.

■ **Hnúšťa** s 86-ročnou Emíliou Jakabíkovou.

■ **Liptovský Mikuláš** s 90-ročným Petrom Strakom.

■ **Levoča** s 85-ročnou Bohumilou Strelákovou.

■ **Myjava** s 82-ročnou Žofiou Jurenkovou a 74-ročným Milanom Sadákom.

■ **Medzibrod** s 90-ročnou Máriou Prašovskou.

■ **Nesluša** s 88-ročným Jánom Koptákom.

■ **Nové Mesto n/Váhom** s 83-ročnou Desankou Tausovou.

■ **Partizánske** s 81-ročným Ing. Ondrejom Foltánom.

■ **Púchov** s 85-ročnou Annou Klobučníkovou.

■ **Partizánska Ľupča** so 69-ročnou Máriou Jehličkovou.

■ **Rimavská Sobota 2** s 91-ročnou Elenou Hroncovou a 79-ročnou Šarlotou Majanovou.

■ **Sliach** so 75-ročnou Oľgou Slávdovou.

■ **Sučany** so 64-ročným Vladimírom Plávkom.

■ **Trenčín 1** s 85-ročnou Magdalénou Huňavou.

■ **Ulič** s 85-ročným Vasilom Poldruhakom.

■ **Víglaš** s 87-ročnou Jolanou Kaprálikovou.

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

Rozlúčka s Petrom Hrinkom

Oblastná organizácia SZPB v Medzilaborciach sa 6. februára 2012 rozlúčila so svojím dlhoročným členom Ústrednej rady SZPB a tajomníkom Oblastného výboru SZPB v Medzilaborciach PETROM HRINKOM, ktorý nás navždy opustil vo veku nedožitých 80 rokov.

Odišiel Ivan Institoris

Štrnásteho januára zomrel vo veku nedožitých 98 rokov v Novom Meste nad Váhom brigádny generál Ivan Institoris, ktorý bol významným protifašistickým bojovníkom. V Novom Meste nad Váhom pôsobil s krátkymi prestávkami od roku 1940.

Ivan Institoris sa narodil 9. 2. 1914 v Hybiach, na Liptove. Pred 2. svetovou vojnou učil na školách v Bratislave a v Sološnici. Na vojenskú dráhu nastúpil v januári 1940, keď bol aktivovaný z úradnej moci ako dôstojník z povolania. V rokoch 1940 – 1942 a 1943 – 1944 slúžil ako dôstojník 1. spojovacieho práporu v Novom Meste nad Váhom. V rokoch 1942 – 1943 bol dôstojníkom poľných jednotiek v Rýchlej divízii na východnom fronte, dostal sa na Kaukaz, odtiaľ na Krym. Domov sa vrátil s podlomeným zdravím, vo vojenskej nemocnici v Bratislave sa liečil z malárie.

V roku 1944 sa stal príslušníkom 1. čsl. armády na Slovensku. Do SNP sa zapojil ako veliteľ telegrafného práporu. Počas povstania zabezpečoval ilegálne, pod krytím menom Ivo, tajnou vysielaciu rádio-

vé spojenie s Londýnom. Zaisťoval spojenie na oslobodenom území. V zime 1944 pod Prašivou padol do zajatia.

Nasledovalo väznenie v Trnave za účasť v SNP, prepustenie z armády a čakanie na verdikt vojenského súdu. V roku 1945 sa vrátil do Nového Mesta nad Váhom vo funkcii veliteľa stravnej roty novomestskej posádky. Po oslobodení mesta dostal rozkaz založiť v Martine 4. spojovací pluk a stal sa veliteľom.

Po vojne bol náčelníkom Spojovacieho učilišťa v Novom Meste nad Váhom. Za svoju prácu sa v roku 1960 dočkal „odmeny“, v čase kultu osobnosti ho ako 46-ročného prepustili z armády.

Potom sa vrátil k svojmu povolaniu v civile a pôsobil ako stredoškolský učiteľ na SPŠS v Novom Meste nad Váhom, vo funkcii zástupcu riaditeľa školy. Túto funkciu vykonával 17 rokov.

Bol zakladajúcim členom SZPB v Novom Meste nad Váhom a okrese Trenčín, ale aj funkcionárom na mestskej, okresnej, krajskej úrovni, i na slovenskom ústredí SZPB. Po

Brigádny generál Ivan Institoris. Foto: archív Obľv SZPB

odchode z týchto funkcií zo zdravotných dôvodov zostal čestným členom predsedníctva Obľv SZPB v Novom Meste nad Váhom.

Za neodôvodnené prepustenie z armády ho v marci 1992 rehabilitovali. V roku 2004 ho prezident Rudolf Schuster povýšil do hodnosti brigádny generál. Ivan Institoris je nositeľom titulu Významná osobnosť Podjavoriny (2005), Československého vojnového kríža (1947), Radu SNP I. triedy (1947) a ďalších vyznamenaní.

Viliam SOLOVIČ

Banskobystrická oblasť má viac ako 1600 členov

Delegáti zo 43 základných organizácií Oblastnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Banskej Bystrici, zastupujúci viac ako 1600 členov, hodnotili 28. februára na Oblastnej konferencii výsledky svojej bohatej a spoločensky významnej trojročnej práce.

Rokovanie sa konalo za účasti viacerých priamych účastníkov protifašistického odboja a významných hostí, medzi ktorými nechýbala poslankyňa NR SR Jana Laššáková, podpredseda Banskobystrického samosprávneho kraja Ladislav Topol'ský, primátor mesta Peter Gogol'a, riaditeľ úradu BBSK Peter Novotňák, prednosta Obvodného úradu Viktor Marko, predseda SZPB Pavol Sečkář, zástupcovia politických strán a ďalší hostia.

Predseda Oblastného výboru Vladimír Kucej prečítal Správu o činnosti Oblastného výboru a hospodárení od poslednej oblastnej konfe-

rencie, ktorá sa konala 7. 4. 2009.

V hodnotenom období sa i napriek prirodzenému úbytku podarilo udržiavať rady členskej základne na úrovni dnešných 1602 členov, a čo je pozitívne, znížiť o niečo aj vekový priemer. Aktívnejšie formy nadobudla aj práca základných organizácií a rozvinula sa koncepčná, riadiaca a metodická práca z úrovne Oblastného výboru. Výsledkom takéhoto zamerania činnosti v hodnotenom období bolo viac ako 427 novoprijatých členov a viac ako sto zorganizovaných akcií miestneho, okresného, krajského, ba aj celoslovenského charakteru.

Za všetky možno spomenúť Spomienku na povstalecké Vianoce 1944, Prechod SNP Nízkymi Tarami, nespočetné návštevy pamätných miest doma i v zahraničí, organizovanie podujatí pri príležitosti MDŽ a Dňa učiteľov, vyhlásenie a organizovanie literárnych a výtvarných súťaží pre školy, dnes už

Predseda SZPB Pavol Sečkář odovzdal viacerým členom vyznamenania.

Foto: J. Horváth

dokonce v celoslovenskom rozsahu. Z iniciatívy Oblastného výboru a za aktívnej účasti členov základných organizácií bol obnovený bunker

„Mor ho“ pod Jelenskou skalou. V spolupráci s Múzeom SNP bol obnovený bunker a poľná nemocnica v pamiatkovom areáli na Kališti. Najväčšou, dnes už tradičnou akciou medzinárodného charakteru, sa stalo Stretnutie generácií na Kališti.

Ako ocenenie účasti v národnoslobodzovacom boji a dlhoročnej obetavej práce v SZPB prevzali viacerí členovia Oblastnej organizácie domáce a zahraničné vyznamenania z rúk predsedu SZPB Pavla Sečkářa.

Tohtoročné zameranie činnosti Oblastnej organizácie v roku 68. výročia SNP, 67. výročia oslobodenia našej vlasti a konania XV. zjazdu SZPB je obsiahnuté v Uznesení a vo Vyhlásení účastníkov konferencie, ktoré upriamuje pozornosť na potrebu aktívneho pôsobenia proti novodobým prejavom fašizmu, xe-

nofóbie, intolerancie a akéhokoľvek násillia vo všetkých formách. Zvýrazňuje nutnosť zvýšenia starostlivosti spoločnosti o priamych účastníkov protifašistického odboja, starostlivosti o pamätné miesta, získavanie a zapájanie mládeže do činnosti SZPB jej vlastnými formami a metódami práce.

Poznávanie vlastnej histórie a pamätných miest, štúdium, vzdelávanie a s tým súvisiace aktivity budú tvoriť neoddeliteľnú súčasť práce Oblastnej organizácie SZPB aj v nasledujúcom období.

Účastníci konferencie konštatovali, že prijaté dokumenty a zvolené orgány na čele s novozvoleným predsedom Jánom Pálešom sú garanciou ďalšej úspešnej a spoločensky prospešnej činnosti Oblastnej organizácie SZPB Banská Bystrica.

Anton HOFFMANN

Pozvanie na Oblastnú konferenciu prijali viacerí hostia.

Foto: J. Horváth

Vyhlásenie účastníkov Oblastnej konferencie SZPB, konanej 28. februára 2012 v Banskej Bystrici

My, delegáti Oblastnej konferencie SZPB v Banskej Bystrici, zastupujúci viac ako 1600 členov Oblastnej organizácie, dôsledne rešpektujúc Ústavu a zákony Slovenskej republiky, Chartu ľudských práv, Stanovy a poslanie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, nadväzujúc na humánnu odkaz a demokratické tradície národnoslobodzovacieho boja, vychádzajúc z poznania a hodnotenia situácie doma a vo svete, pripravujúc sa na rokovanie XV. zjazdu SZPB, pokladáme za svoju historickú povinnosť dôrazne upozorniť na zložitú a komplikovanú sociálno-ekonomickú situáciu v Slovenskej republike, v Európe a vo svete, ktorá dáva príležitosť pre vznik a šírenie myšlienkových prúdov a hnutí intolerancie, nacionalizmu, rasizmu, šovinizmu, extrémizmu, neonacizmu a neofašizmu.

Vyzývame všetky kompetentné orgány a inštitúcie, aby v každodennej praxi rázne odmietali a nekompromisne trestali akékoľvek

vek pokusy a konkrétne prejavy ideológie a hnutí vychádzajúcich z týchto antihumánnych pozícií.

Stop neonacizmu, neofašizmu a diskriminácii v akejkoľvek podobe.

Obraciame sa na poslancov Národnej rady a členov vlády Slovenskej republiky, ktorí vziđu z parlamentných volieb 10. marca 2012, aby vo svojej činnosti a vo vládnom programe venovali významnú pozornosť postaveniu a materiálno-finančnému zabezpečeniu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, ako významnému nositeľovi tých najušľachtilejších tradícií boja za slobodu, demokraciu, a národné oslobodenie. Prijatie samostatného zákona o mieste, poslaní a postavení Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov by bolo toho najlepším dôkazom.

Starostlivosť o vyriešenie dôstojného postavenia ešte žijúcich priamych účastníkov protifašistického odboja, ktorí sa v plnej miere zaslúžili o to, že sa Sloven-

sko hrdo hlási k protifašistickému vystúpeniu, sa musí stať integrálnou súčasťou štátnej politiky. Je najvyšší čas prejsť od verbálneho hlásenia sa k odkazu Slovenského národného povstania k urýchleným opatreniam v prospech priamych účastníkov protifašistického odboja.

Venujme zvýšenú pozornosť výchove detí a mládeže a pestovaniu ich pozitívneho vzťahu a úcty k hrdinským činom účastníkov bojov za slobodu, proti fašizmu a vojne. Obraciame sa preto naliehavo na všetkých, ktorí sa zúčastňujú na tvorbe a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu, aby tejto problematike bola po obsahovej, metodickej a časovej stránke venovaná náležitá pozornosť. Návštevy pamätných miest bojov proti fašizmu, resp. pamätníkov pripomínajúcich zverstvá fašizmu a hrôzy vojny, považujeme za neoddeliteľnú súčasť výchovného procesu.

Apelujeme na poslancov Mestského zastupiteľstva a primátora

mesta Banská Bystrica, aby zabezpečili reinkaláciu pamätných tabúl pripomínajúcich slávne dni Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici a jej oslobodenia pred 67 rokmi. Navrhujeme, aby v prípade predaja nehnuteľností, na ktorých sú historické tabule alebo nápisy viažuce sa k SNP alebo oslobodeniu mesta, bola zapísaná pre nového majiteľa povin-

nosť tieto strpieť a starať sa o ne. Vyzývame všetkých členov a sympatizantov SZPB a všetkých ľudí dobrej vôle, aby v roku konania XV. zjazdu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vynaložili maximálne úsilie pri šírení a realizácii jeho poslania.

V Banskej Bystrici, 28. 2. 2012

Účastníci Oblastnej konferencie SZPB

Delegáti Oblastnej konferencie v Banskej Bystrici prijali aj Vyhlásenie.

Foto: J. H.

Sokolováci

Sovietsky zväz, rešpektujúc predvojnovú dohodu s ČSR, napriek vtedajšiemu spojenectvu s Nemeckom povolil odchod našich vojakov cez Istanbul do Francúzska a po jeho porážke na Stredný východ. V apríli 1941 vznikla v ZSSR neoficiálna Československá vojenská misia pod vedením plkgšt. H. Píky a na základe dohody z 18. júla 1941 i Československá vojenská jednotka.

1. čs. samostatný poľný prápor sa vytváral od 5. februára 1942 v meste Buzuluk v Pervomajských kasárňach. Jej základ tvorili zostávajúci príslušníci poľského legiónu v Suzdale – 93 dôstojníkov a poddôstojníkov. K nim sa pridávali naši interbrigadisti zo Španielska, zajatí vojaci a občania internovaní v táboroch NKVD, utečenci a dobrovoľníci z bývalých občanov Československej republiky, ktorí v tejto dobe sa nachádzali na území Sovietskeho zväzu.

V priebehu roka 1942 bola vycvičená čs. vojenská jednotka nesúca názov 1. čs. samostatný poľný prápor. Dvadsaťsiedmeho januára 1943 nastúpila pod velením plk. Ludvíka Svobodu pred náčelníka Čs. vojenskej misie v ZSSR k prevzatíu bojovej zástavy, na ktorú predstaviteľ mesta Buzuluk pripieval stuhu s nápisom „Smrť nemeckým okupantom“

30. januára začal 1. čs. samostatný poľný prápor v ZSSR pod velením plk. Ludvíka Svobodu presun na frontu. Do transportu číslo 22904 nastúpilo 26 dôstojníkov, 10 rotmajstrov, 237 poddôstojníkov, 663 vojakov a 38 žien. V Ostrogožku sa pri cvičení časť príslušníkov práporu predstavila veliteľovi Voronežského frontu genplk. Golikovi, pod ktorého velenie bol prápor zaradený. 1. čs. poľný prápor dostal za úlohu presunúť sa cez Valjuky do Borisovky. Prvého marca 1943 dorazili do rozbitého Charkova. Mali za sebou tri týždne prepravy po rozbitých železnicach a 12-dňový 350 kilometrov dlhý peší pochod v tuhom mraze. Už 2.

marca bol vyhlásený „ostrý“ bojový poplach, doplňovalo sa strelivo a granáty. Nemecké vojská prerazili pozície Voronežského frontu a postupovali na Charkov.

Rozkaz pre 1. čs. poľný prápor bol jednoznačný – udržať **postavenie na rieke Mža v úseku Mirgorod – Sokolovo – Art'uchovka** (úsek široký 15 kilometrov). Pokiaľ nepriateľ tento úsek obrany prekročil zatlačiť ho späť za riekou a nedovoľiť mu postup na Charkov. Treteho marca o pol tretej ráno odpochoval prápor dvoma prúdmi z Charkova, ranení a nemocní boli ponechaní v Charkove. Na 40 kilometrovom pešom pochode sa okrem útokov letectva nestretli s nepriateľom.

Veliteľ 25. divízie nariadil zmenu zostavy práporu v obrane. Jednu posilnenú rotu presunul za riekou Mža do Sokolova s úlohou prehradiť smer Taranovka – Sokolovo – Mirgorod. Túto najdôležitejšiu časť obrany prevzala 1. rota npor. Otakara Jaroša. V pravo od neho zaujala postavenie 3. rota npor. Vladimíra Janka a vľavo 2. rota npor. Jána Kudliča. Prápor sa pripravoval na obranu. Postupujúcim nemeckým vojskám sa nedarilo prelomiť obranu pri Taranovke a preto preskupil svoje sily na obchvatný útok – smerom na Sokolovo. Už v priebehu 6. marca dochádzalo k malým stretnutiam s prieskumnými hliadkami nepriateľa. O deň neskôr sa nepriateľ priblížil na vzdialenosť dvoch kilometrov. Asi 15 nepriateľských tankov sa neúspešne pokúšalo prelomiť obranu pri Timčenkove. Úsek obrany sa zúžil na 10 km, lebo napravo sa sťa-

hovali pod tlakom nepriateľa ustupujúce jednotky 3. gardovej armády.

Ôsmeho marca začalo najdôležitejšie obdobie, kedy sa rozhodovalo o výsledku bitky. Nemci obnovili na všetkých úsekoch útok a v priebehu dňa i na obranný úsek 1. čs. samostatného poľného práporu. Vlastný útok na predsunuté postavenie 1. roty v Sokolove však Nemci zahájili až o pol druhej poobede, kedy 14 tankov zaútočilo na Sokolovo. Paľbou sovietskych delostreleckých a raketometných batérií umiestne-

Zľava zástava Československej obce legionárskej, Českej obce sokolskej a Junácka (skautská) zástava. Ilustr. foto: redakcia Národní osvobození

ných za riekou Mža, ktoré podporovali 1. rotu, sa podarilo útok zastaviť. Na mieste zastali tri nemecké tanky, ktorých sa valil mohutný dym, vojaci jasali, tri tanky vyradené v prvom útoku. V skutočnosti to bol len prieskum bojom. Osádky tankov len zásah predstierali a získavali informácie o rozmiestení obrany. Keď o dve hodiny začal skutočný útok, mali Nemci odkrytú sokolovskú obranu. Okolo piatej poobede zaujali kruhovú obranu okolo sokolovského

kostola. Tam bola aj veliteľské stanovisko npor. Otakara Jaroša. Veliteľ práporu Ludvík Svoboda poslal na pomoc 1. rote do boja zálohu 10 tankov a posilnenú čatu rotmajstra Hynka Voráča, ktorý vedel o situácii na druhej strane rieky. Z celej čaty prežilo len niekoľko jednotlivcov. Padol i ich veliteľ. V tej dobe bol mŕtvy už i veliteľ 1. roty npor. Otakar Jaroš. Podarilo sa im zatlačiť Nemcov späť. Keď sa pod jedným z vlastných tankov prelomil ňad, z rieky sa stala nepriepustná protitanková prekážka.

Na smrť veliteľa 1. roty npor. Otakara Jaroša si plukovník v zálohe Jaroslav Perný, nositeľ šiestych Čs. vojnových krížov 1939, ktorý bol jedným z priamych účastníkov obrany sokolovského kostola, spomínal takto: „Bol zasiahnutý dávkou z nemeckého guľometu, npor. Jaroš padol na zem a nemecký tank na neho vyšiel. Ostatné Jarošové granáty explodovali a tank sa prevrátil na bok. Výbuchom som bol vo svojom zákope omráčený. Nemci ma na šťastie považovali za mŕtveho a nedotkli sa ma. Za tmy sa mi podarilo odplaziť k svojim.“ Za boj u Sokolova obdržal Jaroslav Perný svoje prvé vyznamenanie – Československý vojnový kríž 1939 a sovietsku medailu Za odvalu.

Okolo siedmej hodiny večer vydal veliteľ práporu Ludvík Svoboda rozkaz ku stiahnutiu prvej roty za riekou. V tejto dobe už nemala rota spojenie s práporom. Ťažký a nerovný boj čs. vojakov prestal až pred polnocou. Pod rúškom tmy sa vojaci a ranení 1. roty postupne sťahovali z osady. Niektorí jedinci sa dostávali na dru-

hý breh rieky Mža až na druhý deň. Z prvej roty zostali len trosky. **Úloha bola splnená, obrana na rieke Mža bola udržaná.** Tým, že Sokolovo bolo opustené neskončil boj práporu v tomto priestore. Nepriateľ sa v nasledujúcich dňoch niekoľkokrát pokúšal preraziť cestu v úseku obrany práporu. Bezúspešne. Desiatikilometrový úsek na severnom brehu rieky Mža, bránený čs. vojakmi sa stal pre fašistov neprekonateľný. Československí vojaci spôsobili nepriateľovi veľké straty na živých sile i obrnencoch.

Na rieke Mža zostal 1. čs. samostatný prápor v obrane až do 13. marca, kedy dostal rozkaz aby sa odpútal od nepriateľa a presunul na severový- chod za riekou Severný Donec.

O 24 hodine 13. marca vydal veliteľ práporu rozkaz na ústup. Prvý postupný cieľ bola Konštatínovka. Po namáhanom presune cez územie obsadené predsunutými nemeckými tankovými jednotkami dorazil prápor 31. marca 1943 do osady Veseloje, kde zostal po celý apríl v zálohe veliteľa Voronežského frontu.

Dnes je veľmi ťažko sa dopátrať pravdy, koľko dôstojníkov, rotmajstrov, poddôstojníkov a vojakov v bojoch u Sokolova bolo vyradených z boja. Všeobecne je uvádzané 86 padlých a ďalších 106 vojakov ranených a asi 30 nezvestných. Nie je možno ani zistiť, koľko vojakov bolo zajatých priamo u Sokolova a počet tých, ktorých obesené telá, pripútané na koly, zohavené mučením uvideli čs. vojaci 9. marca 1943 na severnom okraji Sokolova. Tiež počty tých, ktorí sami prebehli k Nemcom alebo tých, ktorí zranení padli do nemeckého zajatia v Charkove alebo boli upálení v Charkovskej nemocnici, ktorú Nemci obsadili 14. marca, bez možnosti úniku.

Priamo u Sokolove je v spoločnom hrobe pochovaných 67 príslušníkov 1. čs. poľného práporu spolu so svojím veliteľom 1. roty kpt. in memoriam Otakarom Jarošom, hrdinom ZSSR. **Juraj DROTÁR**

Príďte sa zrekreovať do chaty Partizán v Liptovskom Jáne

Horská chata sa nachádza v malebnom prostredí na úpätí Nízkyh Tatier, vo vychýrenej časti Liptovský Ján. Je vzdialená asi 6 km od mestečka Liptovský Mikuláš. Je situovaná v lesnom prostredí, s jednoduchým prístupom a s možnosťou parkovania.

Má 3 podlažia, 6 izieb, 16 lôžok, kuchynku s výbavou s možnosťou vlastného varenia. Chata má kompletne sociálne vybavenie (3 toalety, 3 sprchy, vaňa), lyžiareň, 2 veľké spoločenské miestnosti ktoré poslúžia aj ako jedáleň (pre 24 osôb). Je vyhrievaná elektrickým kúrením v kombinácii s krbom. V každej izbe sa nachádza televízor.

Cena pre členov SZPB: 10 eur/noc

Kontakt:

**Chata Partizán
Krátka 3, Hurbanovo 94701**

**0903/929494, p. Mudry ■ 0915/729555, p. Melich
chatapartizan@centrum.sk ■ www.chata-partizan.sk**

Kanárske ostrovy

Západne od afrického pobrežia sa nachádzajú Kanárske ostrovy patriace Španielsku. Súostrovie siedmich ostrovov Gran Canaria, Fu-

Ostrovy majú spoločný geologický pôvod. Vznikli postupnou sopečnou činnosťou, no nie sú celkom rovnaké. Každý z nich má

morodci ho nazývajú „Bielym mestom“. Biele stavby a budovy kontrastujú s okolitou zeleňou stoviek paliem, nádhernou modravou oblohou a vodami Atlantiku. Hotely a hotelíky rôznych kategórií sú maximálne prispô-

ako príjemná hudba, imponujúca najmä Stredoeurópanovi. Hotely a parky v Las Palmas ožívajú najmä večer, lebo aj tu, ako v celom Španielsku, opravdivá fiesta trvá až do neskorej noci. S piesňami a tancami spevavých ostrovanov a jemné tóny gitár so sentimentálnymi melódiami sa rozliehajú na všetky strany.

Z Las Palmas do hlavného mesta ostrova Tenerife Santa Cruz sa možno pohodlne dostať loďou. Staré časti mesta na kopcoch nad prístavom kontrastujú s novozastavanými plochami pod nimi. Námestie neďaleko prístavu s veľkým krížom uprostred pamätníka padlých stalo sa vyhľadávaným miestom každého návštevníka.

Kanárske ostrovy lákajú pre svoje čaro, nádhernú flóru, široké pláže a možnosti skvelého oddychu. Sú to ostrovy, kde v obsahu piesní cítiť radosť, hrdinstvo, smútok i bolesť, aby všetci ľudia pochopili, že je potrebné prísť a kochať sa siedmimi ostrovmi Atlantického oceánu.

Ing. Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Prístav v Santa Cruz.

Foto: archiv gs

ertevebtura, Tenerife, La Palma, La Gomera, Lanzarote a El Hierro má počas celého roka príjemné podnebie s minimálnymi rozdielmi teplôt.

zvláštny znak charakterizovaný zložením flóry. Darí sa na nich borovici i palme, gaštanu aj kaktusu.

Las Palmas je centrom ostrova Gran Canaria a do-

bené potrebám zahraničných turistov. Rozľahlá, vyše 5 km dlhá pláž Canteras pojme tisícky návštevníkov. Vlny oceánu sa s nimi zahrávajú a ich šum sa večerami javí

Medzigeneračný dialóg

Upriamiť pozornosť verejnosti na medzigeneračný dialóg prostredníctvom dokumentárnej fotografie sa rozhodol Domov sociálnych služieb a Domov pre seniorov (DSS a DS) Jesienka v Prochote, okres Žiar nad Hronom. Výsledkom tejto snahy je výstava fotografií zobrazujúca momenty zo spoločných chvíľ najmladšej a najstaršej generácie.

Zariadenie pre seniorov sídli v spoločnej budove s materskou školou. Obe generačné skupiny sa tak stretávajú každý mesiac pri spoločných aktivitách. „Chceli sme priblížiť verejnosti spoluprácu detí z materskej školy a našich klientov. Takýmto spôsobom sme to pri prirodzených aktivitách iba zdokumentovali,“ podotkla riaditeľka zariadenia Katarína Krajčiová.

Nápad zostaviť sériu fotografií vznikol pri myšlienke zútnuť a skrášliť si interiér zariadenia. „Bolo to pre mňa sčasti cudzie a nevidané, že sa domov dôchodcov spája s deťmi, a že majú spoločné aktivity,“ podotkol autor fotografií Marek Zelina. Reportážne fotografie zachytávajú podľa jeho slov chvíle pri spoločných aktivitách ako maľovanie či spoločné posedenie pri táborovom ohni.

Luc TASR

pomoc: OCELOT, KAA, MANONON	omotaj	prvok značky „SN“	skratka Etely	jelenice	rumunská rieka	tam	čísť zverokruhu	franc. literát	dusik	meno herečky Rapačovej	španielske mesto	máličko (expr.)
americká šelma							širší pojem zdravotníctva					
3. časť tajničky							EČV Trstenej skratka histórie		časť prístavu			
v, vo, po nemecky			značka nitu ruský súhlas			zábava prezent			Aladár, doma sibírsky veltok			
	mäso z koňa	latinská predložka biblický vrch			španielske meno anglický lord					štvorček ťažký kov		
had z knihy džunglí				2. časť tajničky literárna hrdinka								
rieka v Orsku			svet, po rusky				názov písmena vrátane		glg, po česky európska rieka			
4. časť tajničky					veľká cena bývalý orgán správy			značka múky citoslovce odporu		osobné zámeno	nemecký člen	
Irán, po česky				obrnený transportér čínske ž. meno			asentýrka rímskych 1050					
1. časť tajničky												
patriaci Atonovi							ž. meno (amer.)			argón		

Správne vylúštenie tajničky z č. 3 znie: **Sloboda nám vrátila Košice.** Knihu od darcu, primátora mesta Dobšiná Karola Horníka posielame **Róbertovi Kučerovi do Stupavy.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

HISTORICKÝ KALENDÁR

23. februára

1944 – Na Stalinov príkaz násilím deportovali z Dagestanu asi milión Čečencov a Ingušov na Sibír a do strednej Ázie za spoluprácu s nemeckými nacistami, čím vlastne zanikla Čečensko-Ingušská autonómna sovietska socialistická republika, ktorú obnovili až 9. 1. 1957.

26. februára

1936 – Adolf Hitler otvoril v Sasku prvú továrňu na výrobu tzv. ľudových automobilov Volkswagen.

27. februára

1942 – Pri Surabaji v Jávskom mori sa začala veľká námorná bitka medzi Japonskom a spojeneckými vojskami, ktorá sa skončila 1. marca.

28. februára

1933 – Nemecký ríšsky prezident Paul von Hindenburg podpísal nariadenie Na ochranu ľudu a štátu, čím zrušil ústavou garantované základné práva. Nariadenie slúžilo gestapu a SS ako legitímácia na vykonávanie teroru.

1. marca

1950 – Vo Veľkej Británii odsúdili nemeckého jadrového fyzika, doktora Klause Fuchsa, na 14

rokov odňatia slobody za predávanie atómových tajomstiev sovietskej vláde.

2. marca

1978 – Z kozmodrómu Bajkonur vzlietol do vesmíru v rámci programu Interkosmos prvý československý kozmonaut Vladimír Remek v lodi Sojuz 28 ako člen prvej medzinárodnej posádky spolu s Alexejom Alexandrovičom Gubarevom.

3. marca

1943 – V londýnskom kryte zahynulo v dôsledku vzdušného náletu 178 ľudí počas II. svetovej vojny.

5. marca

1933 – Vo voľbách do Ríšskeho snemu získala NSDAP vodcu Adolfa Hitlera až 43,9 percenta hlasov a spolu s tzv. čierno-bielo-červenou koalíciou nemeckých nacionalistov a stahlheimu dosiahla absolútnu väčšinu v parlamente aj v krajskom pruskom sneme.

7. marca

1936 – Nacistické nemecké jednotky obsadili demilitarizované pásmo v Porýnsku, keď vodca Adolf Hitler vyhlásil Locarnský pakt uzavretý po I. svetovej vojne za neplatný. Zdroj: TASR

ZRNKÁ HUMORU

Babka s dedkom sa po 70 rokoch manželstva dohodli, že si dajú rande ako za mlada.

Dedko čaká na babku pod dubom hodinu, dve, tri, ...

Keď sa zotmie, príde domov za babkou a pýta sa jej:

– Prečo si neprišla?

– Vieš, naši ma nepustili.

* * *

Pri pive hovorí kamarát kamarátovi:

– Tie náplaste na chudnutie sú perfektná vec.

– Ako si na to prišiel?

– Pred týždňom som zalepil žene ústa a už schudla desať kíľ!

Prišiel pán učiteľ matematiky do triedy a hovorí:

– Na lúke sa pasie 8 oviec, 47 kráv a 4 býky. Koľko mám rokov?

V triede zostalo ticho až po chvíli sa prihlásil Mirko a hovorí:

– 48.

A pán učiteľ povedal:

– Ako si to zistil?

– Sused má 24 rokov a môj otec hovorí, že je poloidiot.

* * *

Príde nahnevaný otec za trénerom a hovorí mu:

– Prečo hrá môj syn v štvrtjej päťke?

– Lebo piatu už nemáme.

Zdroj: Internet

Kalerábová polievka

Potrebuje: 350 g kalerábu, 40 g masť, 40 g hladkej múky, vodu, soľ, mleté čierne korenie, zelenú petržlenovú vňať.

Ako na to: Očistený kaleráb pokrájame na rezance a podusíme. Z masť a múky pripravíme bledú zápražku, zalejeme vodou, povaríme a pridáme kaleráb. Osolíme, okoreníme a pridáme posekanú petržlenovú vňať. Zdroj: Internet